



СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 130, ЧИСЛО 2, П'ЯТНИЦЯ, 13 СІЧНЯ 2023 РОКУ

1893

Vol. 130, No. 2, FRIDAY, JANUARY 13, 2023

\$2.00

Зеленський зустрівся з сенаторами



Президент Володимир Зеленський під час зустрічі з Джеком Рідом та Ангусом Кінгом. (Фото: Пресслужба Президента України)

КИЇВ. – 6 січня Президент України Володимир Зеленський зустрівся з головою Комітету з питань збройних сил Сенату США Джеком Рідом та членом цього Комітету сенатором Ангусом Кінгом, які перебували з візитою у Києві. Глава держави високо оцінив підтримку України з боку американського народу, Президента США та Конгресу. В. Зеленський високо оцінив схвалення Конгресом наприкінці минулого року пакету допомоги Україні обсягом 45 млрд дол.

Президент розповів сенаторам про поточну ситуацію на передовій та ризики можливої

(Закінчення на стор. 9)

Українська церква повернулася в Києво-Печерську лавру



Митрополит Епіфаній очолив службу 7 січня 2023 року в Успенському соборі Києво-Печерської лаври. (Фото: „Вечірній Київ“)

КИЇВ. – В Успенському соборі Києво-Печерської лаври 7 січня предстоятель Православної церкви України Епіфаній уперше звершив Божественну літургію з нагоди Різдва Христового. Після 337 років перерви українська церква повернулася в Києво-Печерську лавру. З 1686 року в Лаврі були лише клірики Московського патріархату.

Монастир належав Київській митрополії з часу свого заснування. Київська митрополія була анексована разом з Лаврою Московією у 1686 році із підтвердженням Синодальним листом Вселенського патріархату. У 2018 році, одночасно з наданням Томосу, Вселенський патріархат скасував цей Синодальний лист 1686 року як такий, що було видано через підкуп та грубі порушення, а ПЦУ

визнав єдиним скадокємцем Київської митрополії.

У червні 2022 року на питання, чи має держава розірвати договори оренди приміщень, які перебувають в користуванні УПЦ (МП), схвальну відповідь дали 66 відс. українців.

5 січня відбулося заключне засідання комісії з приймання Успенського собору та Трапезної церкви до державної установи.

5 січня надійшло звернення від Управління Київської митрополії ПЦУ про проведення богослужінь в Успенському соборі 7 січня 2023 року, після чого надано дозвіл на проведення богослужінь 7 січня в Успенському соборі та укладено відповідну угоду.

Укрінформ

БИТВА ЗА УКРАЇНУ

Важкі бої за Бахмут і Соледар

У місті Соледар Донецької області тривають важкі бої. Про це повідомила заступниця міністра оборони Ганна Маляр: „Після понесених втрат, ворог вкотре здійснив заміну своїх підрозділів, збільшив кількість вагнерівців, намагається прорвати оборону наших військ і повністю захопити місто, але не має успіху“.

За добу по Соледару та околицях цього міста на Донеччині росіяни завдали 86 обстрілів різними системами ураження. Ворог зазнає великих втрат, але все одно намагається рухатися вперед і навіть невелике тактичне просування подає як велике досягнення. Речник Сил оборони України Східного напрямку полковник Сергій Череватий спростував заяви противника про взяття під контролю міста Соледар: „Продовжуються важкі бої за Соледар, там складна ситуація, але контрольована“.

Упродовж доби 10 січня українські позиції на Бахмутському напрямку зазнали 249 обстрілів з

боку російських загарбників. При цьому Сили оборони постійно знищують ворожі склади артилерії та паливно-мастильних матеріалів, тому росіяни змушені віддаляти місця розвантаження снарядів не ближче 100 кілометрів від передової.

Попри складність ситуації в районі Бахмута Росії навряд чи вдасться оточити місто найближчим часом

На ріці Дніпро Силами оборони Таврійського напрямку 9 січня був уражений артилерійським вогнем російський катер. Миколаївські морські піхотинці знищили тиловий пункт російських військових у Донецькій області.

Російські окупанти під час ракетного удару по Очакову влучили у склад протикорабельних мін часів Другої світової війни, 15 людей поранені.

З початку 2023 року російські агресори понад 600 разів обстріляли мирні міста й села Запорізької області, 4 людини загинули і 7 поранені.



Українські воїни у Бахмуті. (Фото: Укрінформ)

8 січня двома ракетами С-300 був зруйнований нафтопереробний завод у Мерефі Харківської області. Представники підприємства кажуть, що відновлення наразі неможливе.

В Україні внаслідок збройної агресії Російської федерації загинули 453 дитини, 879 поранені.

За його словами, українські захисники Соледара не дають ворогу ні зробити оточення, ні вийти в тил та оперативний простір.

Мілітарний портал України, Укрінформ

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Позбавлено українського громадянства

КИЇВ. – Президент Володимир Зеленський 10 січня позбавив українського громадянства Віктора Медведчука, Тараса Козака, Рената Кузьміна та Андрія Деркача на підставі матеріалів, які були підготовлені Службою безпеки України та Державною міграційною службою України, відповідно до Конституції України. (Укрінформ)

■ Суд арештував майно Табачника

ВІННИЦЯ. – Слідчий суддя за матеріалами Служби безпеки України 9 січня наклав арешт на майно колишнього міністра освіти та науки Дмитра Табачника, який є підозрюваним у державній зраді й переходується в окупованому Криму. Загальна сума арештованих активів становить понад 2 млн дол. – це переважно нерухоме майно, земельні ділянки та гроші в чужо-земній валюті. Табачник „переписав” майно на своїх родичів, але спецслужба викрила цю „схему” і отримала дозвіл суду на арешт активів. Серед заарештованих активів половина квартири в історичній частині Києва площею; житловий будинок; п'ять земельних ділянок в елітному котеджному містечку поблизу столиці у селищі Козин; банківський рахунок на 147 тис. дол. (Радіо Свобода)

■ В Україну прийшли морози

КИЇВ. – На заміну доволі теплому грудню в Україну йдуть січневі морози. Військові аналітики попереджали, що саме така погода сприяє наступальним діям узимку. Після звільнення правобережжя Херсонщини 11 листопада лінія фронту в Україні майже завмерла. На Півдні війська противників розділяє Дніпро, на Запорізькому напрямку тривають артилерійські двобої. На Донеччині російські сили намагаються наступати біля Бахмуту і Соледару, але без успіху. Натомість Збройні сили України наблизились впритул до важливих центрів російського опору на Луганщині – містечок Сватове і Кремінна. Стрімкі прориви бронетехніки сторін зупиняє достатньо вогка як для зими земля в цьому регіоні. Однак, на схід України насуваються морози. Це може суттєво вплинути на подальший перебіг війни. („BBC”)

■ Немає свідчень про загибель

КРАМАТОРСЬК. – Очевидних свідчень того, що внаслідок російського удару по Краматорську нібито загинули понад 600 українських військовиків, як заявляють у Кремлі, немає. Про це повідомляють західні медіа, що працюють у тому районі. Удар призвів до руйнувань, але не знищив будинки, не було очевидних ознак жертв. Міський голова Краматорська Олександр Гончаренко повідомив, що пошкоджено дві школи та вісім житлових будинків. У Москві удар по Краматорську назвали помстою за атаку по будинку із російськими солдатами в окупованій Макіївці. Тоді Росія визнала загибель 89 своїх солдатів, українська сторона назвала цифру близько 400 загиблих. (Голос Америки)

■ У календарі оголені журналістки

КИЇВ. – Телевізійний „5 канал” представив календар на 2023 рік, у ньому знялися 12 оголених журналісток каналу разом зі зброєю. Проєкт оголосили благодійним, мовляв, усі календарі продадуть на спеціальному аукціоні, а кошти підуть на українське військо. Ідея проєкту багатьох обурила, зокрема, представників медіаспільноти та жіночого волонтерського руху. На фотографіях жінки оголені, інтимні частини тіла прикриті зброєю, але обличчя не видно. Обличчя учасниць опублікували окремо в кінці календаря. Громадська організація „Жінки в медіа” опублікувала відкритий лист, який підписали відомі медіаексперти, правозахисники та представники жіночого ветеранського руху з понад десяти авторитетних організацій. Підписанти звернулися до урядової уповноваженої з питань гендерної рівності в Україні, уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Комісії з журналістської етики, щоб вони дали оцінку законності й етичності дій „5 каналу”. („BBC”)

Палата представників обрала спікером Кевіна Маккарті

ВАШІНГТОН. – Палата представників США обрала спікером Кевіна Маккарті. Остаточний підрахунок зафіксував 216 голосів за республіканця К. Маккарті та 212 – за демократа Хакіма Джефріса. Маккарті переміг після 15 турів голосування, зробивши їх найтривалішими виборами спікера за 164 роки. Глава Республіканської партії представляє Каліфорнію і раніше був лідером меншості в Палаті представників.

Президент України Володимир Зеленський привітав К. Маккарті з обранням спікером Палати представників: „Підтримка США в усіх сферах була життєво важливою для успіху на полі бою. Ми розраховуємо на вашу постійну підтримку та подальшу допомогу США, що наблизить нашу спільну перемогу.”

„CNN” Спікер Кевін Маккарті. (Фото: „CNN”)



Прогнози щодо війни в Україні

Хід війни 2023 року в Україні визначиться у наступні кілька місяців, вважає директор Програми з дослідження Росії в „CNA” та співробітник Інституту Кеннана Майкл Кофман.

У статті про підсумки українсько-російської війни для видання Riddle він називає нинішні бойові дії „перехідною фазою”. Російська армія, за словами експерта, докладатиме зусиль для зміцнення і оборони, зосереджена на відновленні, тоді як її війська продовжують боротьбу за Бахмут. Більш вірогідним сценарієм на наступні кілька місяців Кофман називає „динамічний фронт”, а саме боротьбу на виснаження і льокалізовані

наступальні операції з обох сторін. За цим сценарієм, Україна зберігає ініціативу та може стабільно просуватися до своїх цілей. Російські військові після Херсона, як виглядає, мають кращі позиції для консолідації та оборони, втім, викликає скептицизм, що можуть відновити значний наступальний потенціал у битвах за Бахмут чи Павлівку.

Російські військові зосередяться на взятті Донецька, пише Кофман, звідси і націленість на захоплення Бахмута, і спроби позиційних здобутків у південній частині цієї області.

Голос Америки

Столтенберг закликав до підтримки України

САМЛЕН, Швеція. – Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг, виступаючи на безпечній конференції, закликав посилити підтримку України та зазначив, що недооцінка Росії може призвести до „значних наслідків для безпеки Північного регіону”.

„Якщо ми хочемо мирного рішення шляхом переговорів, за якого Україна виживе як незалежна демократична країна в Європі, найшвидший спосіб досягти цього – це підтримати Україну. Зброя, насправді – шлях до миру”, – сказав він і зазначив, що ситуація з безпекою в Європі змінюється назавжди.

„Регіон у Москві хоче контролювати сусідні країни, а демократію та свободу бачить як загрозу. Це ставить Росію в положення постійної конфронтації із Заходом. Тому навіть якщо ця війна закінчиться, проблеми в наших відносинах з Росією залишаться”, – зауважив Генеральний секретар.

Він зазначив, що українські війська завдали великих втрат Росії в Україні, але росіяни знову продемонстрували готовність йти на великий ризик і нести великі людські втрати.

Голос Америки

Війна спричинила хвилю біженців

БЕРЛІН. – Війна Росії проти України спричинила найбільшу хвилю біженців з часів Другої світової війни. Про це заявили в Управлінні Верховного комісара ООН у справах біженців: „Понад 7.9 млн людей залишили країну і ще 5.9 мільйона є внутрішньо переміщеними особами”, – сказала пред-

ставниця управління в Німеччині Катаріна Лумп. Вона зазначила, що США та Німеччина є найбільшими гуманітарними донорами, що відгукнулися на кризу біженців, зокрема Німеччина надала Україні понад 1 млрд євро гуманітарної допомоги.

Укрінформ

Відсторонили мера Чернігова

ЧЕРНІГІВ. – 7 грудня 2022 року Яворівський районний суд на Львівщині відсторонив на рік від виконання обов'язків міського голови в Чернігові Владислава Атрошенка через дії, скоєні в умовах конфлікту інтересів у липні цього року. Суддя зробив це на підставі протоколу Національного агентства із запобігання корупції. Поки триває апеляція, він має право далі працювати. Конфлікт інтересів, за версією слідства, полягав у тому, що міський голова відправив свого водія відвезти його приватну автівку Tesla Model X за кордон. Там машину передали його дружині. В. Атрошенко за політичну кар'єру кілька разів змінював свою приналежність. У 2012 році він пройшов до Верховної Ради як самовисуванець, але згодом приєднався до фракції Партії регіонів. Голосував, зокрема, за диктаторські закони 16 січня 2014 року. Пізніше

відкликав свій підпис.

У 2015 році його обрали на посаду мера від партії „Блок Петра Порошенка”. Рух „Чесно” критикував В. Атрошенка за роздачу матеріальної допомоги виборцям.

У цьому політичному скандалі під час війни є щонайменше три епізоди, що допомагають зрозуміти дії сторін. Перший пов'язаний з дружиною мера. 5 березня 2022 року вона разом із двома дітьми виїхала з України за кермом службового авто міського голови Toyota Camry. Як він пояснює, приватну Теслу для евакуації не використали, бо могли виникнути проблеми із її підзарядкою. 19 червня Владислав Атрошенко повідомив, що його не випустили з України до польського

(Закінчення на стор. 17)

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Президент вручив волонтерам відзнаки



Під час вручення представникам українського волонтерського руху відзнаки Президента України „Золоте серце”. (Фото: Пресслужба Президента України)

КИЇВ. – 30 грудня 2022 року Президент України Володимир Зеленський вручив представникам українського волонтерського руху відзнаки Президента України „Золоте серце”. Нагорода заснована 5 грудня 2022 року з метою відзначення вагомго внеску волонтерів у надання допомоги та розвиток волонтерського руху, зокрема під час здійснення заходів із забезпечення оборони

України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської федерації проти України та подолання її наслідків. В. Зеленський висловив подяку волонтерам за їхню важку та надзвичайно важливу роботу. Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять волонтерів, які віддали свої життя за Україну.

Пресслужба Президента України

Різдво для біженців та військових

Михайло Михайлинин

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – У бережанській громаді відбулося святкування Різдва Христового для родин переселенців, які постраждали від війни. Юні бережанці разом з батьками приготували кутю, пампушки на Святий вечір, ознайомили гостей з українськими традиціями, колядками та різдвяним вертепом. Миський голова Ростислав Бортник побажав, щоб світло Різдва показало шлях довіри та добра. Дехто з біженців вперше у житті побачив, як гарно святкують Різдво Христове.

Вчителька і волонтерка з Краматорська Оксана Муравльова, яка отримала прихисток у Бережанах, пошила та передала у звільнені від оку-



Сирота Дмитрик Старко з різдвяним символом-дідухом.



Голова Тернопільської обласної ради Михайло Головка (посередині) вручає почесні нагороди захисникам України.

пантів міста великі українські прапори перемоги, перші вишиті сорочечки для немовлят, різдвяні віночки. За активну волонтерську діяльність, допомогу військовим О. Муравльова нагороджена відзнакою Президента України „Золоте серце”.

Голова Тернопільської обласної ради Михайло Головка з різдвяними подарунками відвідав військових на сході, подякував їм за щоденний подвиг, побажав з перемогою повернутися до рідних домів. Також за мужність і стійкість він вручив почесні нагороди ім. Ярослава Стецька незламним захисникам України.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Визначили слово минулого року

КИЇВ. – Словник сучасної української мови „Мислово” обрав словом минулого року в Україні відому фразу про „русский военный корабль”. Ця відповідь українського захисника острова Зміїний російському загарбникові стала лейтмотивом спротиву України російській збройній агресії. У „Мислові” підкреслили, що широке використання ненормативних висловів усіма шарами суспільства демонструє трансгресію суспільних норм, характерну для війни. Цього року всі претенденти на звання „Слова року” пов'язані з війною, інші теми витіснені на периферію суспільної уваги. Словник „Мислово” створений у 2012 році з метою фіксації неологізмів, сленгу та інших проявів сучасної української мови. Слова та визначення до них надсилають звичайні користувачі. Словом 2021 року, за версією словника „Мислово”, стало „вакцина”. (Укрінформ)

■ Українок не мобілізують

КИЇВ. – Українки до 2026 року не підлягатимуть обов'язковій мобілізації. Зміни стосуються лише системи обліку. Про це повідомила заступниця міністра оборони України Ганна Малаяр: „Немає мобілізації жінок. Зараз є зміни, які стосуються системи обліку. До 2026 року навіть українки, які мають медичну спеціальність – єдину, за якою вони можуть підлягати мобілізації, не матимуть обов'язкової постановки на облік. Інші професії – тільки у добровільному порядку”. 7 жовтня 2022 року Верховна Рада ухвалила в цілому закон про добровільний порядок взяття жінок на військовий облік, який 21 жовтня підписав Президент Володимир Зеленський. Згідно з актом, жінки, придатні до військової служби за станом здоров'я та віком, і які закінчили заклади професійної, фахової передвищої або вищої освіти та здобули медичну або фармацевтичну спеціальність, підлягають взяттю на військовий облік. (Укрінформ)

■ Відкрито провадження щодо телеведучої

КИЇВ. – Служба безпеки України 4 січня підтвердила відкриття кримінального провадження стосовно Діани Панченко, однієї з колишніх ведучих телеканалів підозрюваного у державній зраді колишнього народного депутата Віктора Медведчука. Кримінальне провадження відкрили за виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської федерації проти України, прославлення її учасників. Д. Панченко виїхала з України в серпні 2022 року. (Радіо Свобода)

■ До 85-річчя Василя Стуса

КИЇВ. – У Національному музеї літератури України відбулася презентація виставки „Василь Стус. Пам'ятаємо!” до 85-річчя від дня народження поета. Відвідувачам представлено вірші Стуса та добірку праць про нього. Також на виставці є й особисті речі поета, зокрема. Центром виставкового простору став письменний стіл з автентичною друкарською машинкою, телефоном, рукописами поета. „Окремим комплексом ми показали „Палімпсести” з рукописів Стуса. Останню таку бандеролу з рукописами отримала Надія Світлична, учасниця руху шістдесятників, які вона підготувала у збірку до друку в 1986 році”, – зазначила завідувачка відділу Музею літератури Галина Болотова. (Укрінформ)

■ Викрили підпільний осередок

ДНІПРО. – Служба безпеки України викрила у Дніпрі підпільний осередок забороненої в Україні партії кремлівського пропагандиста Анатолія Шарія, члени якого готували масові заворушення в регіоні. У результаті вдалося попередити протиправну діяльність регіонального „відділення” забороненої Партії Шарія”. У ході обшуків у приміщеннях прокремлівського осередку виявлені інструкції щодо провокації масових заворушень під час громадських заходів. Також зловмисники готувалися до проведення вуличних акцій на підтримку російських загарбників у разі наближення лінії фронту або захоплення регіону. Вилучені матеріали направлені на експертизу для вжиття подальших процесуальних дій. (Укрінформ)

АМЕРИКА | СВІТ

■ ЗСУ почнуть навчання у США

ВАШІНГТОН. – Пентагон почне навчання українських військових на системі ППО „Патріот” на території США вже цього місяця, повідомив 10 січня військовий високопосадовець США. „Пізніше цього місяця США почнуть тренувати українських військових на базі Форт Сілл (Оклахома) щодо користування системами „Патріот”, – мовиться у повідомленні. „США тренуватимуть близько 100 українських військових, достатньо для обслуговування батареї „Патріот”. Навчання триватимуть кілька місяців. На базі у Форт Сілл американські військові проводять власні тренування для використання цієї системи ППО. У грудні 2022 року США оголосили новий пакет оборонної допомоги Україні на 1.85 млрд дол., що вперше включатиме систему протиповітряної оборони „Патріот”. („Голос Америки”)

■ Мало ветеранів у Конгресі США

ВАШІНГТОН. – Дослідчий інститут „Пю Рісирч Сентер” 7 грудня 2022 року оприлюднив статистику про кількість ветеранів у новому 118-ому Конгресі США: серед 435 членів Палати представників лише 18.4 відс. (62 республіканців й 18 демократів) є ветеранами. В минулому Конгресі їх було 75 (17.2 відс.). У Сенаті число ветеранів не змінилося – 17 (10 республіканців і сім демократів). Хоч в листопаді число ветеранів-кандидатів всіх партій було 191, лише 80 з них виграли вибори (з них 62 кандидували на перевибір). У 1965-1975 роках понад 70 відс. членів кожної палати Конгресу були ветеранами. („www.pewresearch.org”)

■ У Британії говоритимуть про злочини

ЛОНДОН. – Міжнародний кримінальний суд (МКС) у Гаазі розслідує воєнні злочини й злочини проти людства, скоєні в Україні. 7 січня Об'єднане Королівство Великобританії повідомило, що в березні воно проведе зустріч міністрів юстиції, щоб обговорити, як підтримати ці розслідування МКС. У Лондоні сказали, що прокурор МКС Карім Хан зустрінеться з міністрами з цілого світу. Минулого місяця К. Хан закликав міжнародну спільноту допомогти МКС у цих розслідуваннях. Заступник прем'єра Домонік Рааб сказав, що „російські війська повинні знати, що вони не можуть діяти безкарно, і ми підтримаємо Україну аж поки справедливості не буде досягнуто”. Співгоподар зустрічі, голяндський міністер юстиції Ділан Есілог-Зеґеріус сказав, що учасники зустрічі „скоординують зусилля з нашими партнерами, щоб забезпечити підтримку МКС та України”. Президент Європейської комісії Урсула фон дер Лєєн сказала минулого місяця, що МКС не може судити Росію, яка не є членом, без резолюції Ради безпеки ООН, на яку Москва відразу б наклала вето. Натомість, вона запропонувала спеціальний суд з підтримкою ООН для обвинувачення провідництва Росії за „злочини агресії” під час вторгнення в Україну. Керівник закордонної політики Європейського союзу Жосеп Борель сказав минулого місяця, що масивні ракетні удари Росії по українській цивільній інфраструктурі „є воєнними злочинами і є варварськими; всі ті, хто є винними, понесуть відповідальність”. („AFP”)

■ Відклали посилення правил ідентифікації

ВАШІНГТОН. – Департамент національної безпеки (DHS) оголосив 5 грудня 2022 року, що він відкладе посилення прав ідентифікації американців на два роки, до травня 2025 року. Нові ідентифікаційні картки потрібні тим, хто хоче подорожувати літаком або входити до федеральних будинків. Конгрес США схвалив ці нові федеральні стандарти ще в 2005 році, але їхнє впровадження кількакратно відкладалося; у квітні 2021 року DHS відклав їх до травня 2023 року. Останнє відкладання спричинене потребою „поборювати тривалі наслідки пандемії коронавірусу”, сказав DHS. Закон з 2005 року був схвалений за рекомендацією комісії з вивчення терактів 9 вересня 2001 року. Досі тільки половина американців, які могли б мати нові ідентифікації, вже мають їх. („Reuters”)

НЕ ДИСКУСІЙНЕ

„Наші хлопчики”...

Петро Часто

Дуже тяжко сьогодні, на тлі сирен тривоги і ракетних вибухів над українськими містами, спокійно розмовляти з росіянами. Навіть з так званими „хорошими”, навіть з розумними й освіченими, навіть з безкомпромісними антипутінцями...

Російський професор Андрій Зубов належить до усіх цих трьох категорій і користується великим авторитетом не лише в наукових колах – його публічні лекції з історії філософії, світових релігій, релігійних ідей збирають масові аудиторії слухачів різного віку, небайдужих до духовного життя людства. Як і личить ученому-гуманістові з європейським ім'ям, професор А. Зубов у 2014-му засудив загарбання путінською Росією українського Криму, хоч добре знав, що кремлівський режим йому цього не подарує. Так і сталося: популярного історика-ерудита і чесну людину за вірність своїм переконанням звільнили з катедри філософії Московського державного інституту міжнародних взаємин і з водночас – з посади генерального директора наукового Центру „Церква і міжнародні стосунки”.

Певна річ, фахівець такого рівня не залишиться без праці: проф. А. Зубов прийняв запрошення від Масарикова університету в Чехії, але при цьому також дуже активно співпрацює з багатьма незалежними телеканалами у Східній і Центральній Європі, зокрема і з українськими. Зайве й підкреслювати, що його участь у різних програмах робить їх особливо цікавими і цінними.

Авторкою однієї з таких програм „Фабрики новин” у YouTube стала нещодавно, 15 грудня, Наталія Влащенко, відома українська телеведуча, журналістка і також кольоритна, нівроку, особистість, хоч, як любив казати один письменник, вельми і вельми неоднозначна. Вже з одного того, що вона себе називає не Наталкою і не Наталією, а

Наташею, можна щось зрозуміти. До війни працювала на телеканалі „Україна-24” олігарха Рината Ахметова і на такому ж російському „ZiK”. Дуже радо, на обурення свідомого українства, залучала до розмов таких антигероїв, як колишній радник Януковича Андрій Портнов чи авантюрист Володимир Гарбузюк, котрий видавав себе за генерала Рубана і в 2018-му був заарештований при спробі вивезти зброю з окупованого Донбасу.

До Революції гідності вела свої програми виключно російською мовою, після – зробила ласку рідній, українській, хоч вона в неї, м'яко кажучи, не бездоганна. Але тут більше важить спонукана війною внутрішня еволюція, відмова від загравання з росіяństwом, бажання – повірмо, що щире – бодай живим словом послужити українській правді і українській перемозі.

Телебесіда Наташі Влащенко з професором А. Зубовим стосувалася вкрай актуальних тем: за яких обставин Росія опинилася в руках катєбіста Путіна, розпадеться вона чи ні на низку менших держав, хто, чия саме банда, у випадку загального хаосу, заволодіє Москвою. Тобто йшлося про щось покищо темне-невидне, що змушувало видатного історика стати на ту мить оракулом і припустити логічний, на його думку, розвиток подій.

Цитуємо: „Якщо Росія розпадеться на двадцять окремих держав, то кожна з них буде такою самою, якою є Росія. І Україна буде такою ж державою, бо комуністична свідомість – хоч вас вона виявилася у формі олігархату – нікуди не поділася”.

Так, Наташа справді – людина не безталанна і не байдужа до України: на цих професорських словах її обличчя видало крайню внутрішню напругу. Вона розуміє і відчуває те, чого, на жаль, не розуміє і не відчуває проф. А. Зубов, – що Україна, за

(Закінчення на стор. 9)

ТОЧКА ЗОРУ

Що означає „закінчення війни”?

Аскольд Лозинський

В Україні ходить жарт, що російськомовне населення лягало спати у середу, 23 лютого 2022 року, російськомовним, а вже у четвер, 24 лютого, прокинулося українськомовним. У діяспорі у Нью-Йорку вже 24 лютого я брав участь у протестному маршруті з вигуками: „Зупиніть війну! Рятувати Україну! Рятувати світ!” Сьогодні я говорю тільки „До перемоги!”, як і всі мислячі в Україні, а зокрема її воїни. Як змінилися часи! Фактично, динаміка – щоденна.

Закінчення війни, на підставі якого буде домовлення як пропонував колись Захід чи навіть інколи тепер Москва, – це не розв'язання проблеми московського імперіалізму і захисту народу і території України. Сьогодні – кінець війни, завтра – початок нової. Якщо хтось думає, що не так, нехай ознайомиться з історією Москви.

Добігає річниця дуже жорстокої і зовсім не виправданої війни, переповненої воєнними злочинами, злочинами проти людства та явними наміром геноциду. На сьогодні це далі досліджує Міжнародний кримінальний суд, хоча, щоб цього не побачити, треба бути сліпим. На цей день майже 20 відс. території України перебуває під окупацією. Україна зазнала поважних людських жертв. Територія, її розбудова та інфраструктура до великої міри знищені.

Рівночасно Збройні сили України не тільки відбили найсильніші зусилля ворога, але перенесли опір у деяких випадках на контрнаступ. Захід не тільки обіцяв, але почав передавати Україні більш якісну зброю, правда, переважно оборонну. Це є стан на сьогоднішній день.

Потрібно повної перемоги, починаючи від звільнення всієї території від окупанта і повернення до кордонів 2013 року. Але цього замало. Закінчення війни при стані 2013 року означає, що агресор може розпочати подібні дії через кілька місяців. Підпис Москви на документі не вартий того папе-

ру, так само як заклики Путіна чи Патріярха Кирила до Різдвяної тиші.

Тобто, без найменшого сумніву, перший крок до перемоги – це повернення цілісності і територіальної суверенітету України. Другий крок – це покриття РФ коштів перебудови знищеної території та інфраструктури. Третій – це виключення РФ з ООН та, очевидно, з її Ради безпеки – як не-члена. РФ не є членом ООН. СРСР був. Четвертий – це розчленування РФ, щоб її корінні народи отримали незалежність при вияві свободної волі її населення. П'яте – це повна демілітаризація РФ, позбавлення її як ядерної, так і звичайної зброї, і перевезення цієї зброї під наглядом ООН в Європу, а ядерної – до Великої Британії та Франції.

Ці умови не є фантастикою, а здоровим висновком сьогоднішніх реалій у світовому відношенні. РФ – це ізгой цілого світу. Навіть Китай, маючи різні торговельні інтереси, не бажає пов'язуватися з РФ. Лишаються тільки Північна Корея, Іран та Сирія, які самі є ізгойями у світі.

Засадничо, ці положення – за винятком розчленування РФ та її демілітаризації – знаходимо серед тез, викладених Президентом України Володимиром Зеленським. Те, що у нього не згадає, просто не є в його компетенції, щоб вимагати. Він сподівається, однак, на здоровий глузд світового товариства та розуміє нагоду поневолених народів здобути свободу, а для світу – позбутися анахронізму імперії у XXI ст., де одна нація поневолює інші перед очима цілого світу.

Тому треба припинити смішні, а то і шкідливі – бо вони є на користь Москви – розмови про закінчення війни, а радше братися до активної праці, принести Україні перемогу зміцненням її збройних можливостей, допомогати фізичній відбудові її територій та налаштовувати інші поневолені та скривджені народи до самовизначення, бо кожна нація має на це право. Ось це – і ніщо менше – означає закінчення війни.

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Митрополит Епіфаній відвідав дитяче свято

КИЇВ. – Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 19 грудня відвідав дитяче свято з нагоди дня пам'яті святителя Миколая Чудотворця, що відбулося у Київській православної богословської академії спільно з мистецькою агенцією „Територія А“.

Владика вручив дітям 200 планшетів, придбаних за сприяння Української православної церкви США.

До святкової підтримки дітей з деокупованих територій також долучилися благодійний фонд працівників Укртрансфакти „Загартовані серця“ та американська благодійна організація „Help Heroes Of Ukraine“.

„pomisna.info“



Митрополит Епіфаній відвідує дитяче свято. (Фото: www.pomisna.info)

Музей Івана Гончара відкрив виставку „Українське Різдво“

Юлія Новосельцева

КИЇВ. – Музей Івана Гончара відкрив виставку „Українське Різдво“ на підтримку ЗСУ.

Сім розділів, сім онлайн-експозицій про головне зимове свято охоплюють різні сторінки історії, відкриваючи добре відоме й дещо незнане про справжнє українське Різдво. Серед основних тем, які розкриває проєкт: звучання Різдва, різдвяний простір, дохристиянські вірування українців та

українок, основні різдвяні страви та як Різдво пережило заборони Радянського союзу.

Перегляд проєкту безоплатний, а умовну вартість організатори просять перерахувати на підтримку армії та відновлення України.

Онлайн-проєкт невдовзі буде також доступний англійською мовою, аби розділити світло Українського Різдва з усім світом. Переглянути виставку можна в Інтернеті:

„army.honchar.org.ua/rizdvo“

Дзвін пам'яті в селі Созонівка



Дзвін пам'яті у селі Созонівка.

Світлана Орел

СОЗОНІВКА, Кіровоградська область. – Мешканці Знам'янки – Юрій Гребенюк зі своїм братом Олегом та товаришем Олександром Стрілецьким – 26 грудня 2022 року виготовили і встановили на кладовищі в селі Созонівка Дзвін пам'яті за загиблими бійцями оборонних сил України. Дзвін встановили на місцевій Алеї почесних військових поховань. Дзвін символізує останнє серцебиття військових, що віддали життя за Україну. Ліворуч зображений воїн-захисник, праворуч – мати або жінка, яка чекає на чоловіка.

Такий же пам'ятний знак авторства братів Гребенюків та Олександра Стрілецького стоїть на Алеї почесних військових поховань у Кропивницькому.

Діти відчують війну

Михайло Михайлинин

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – Відділ освіти, молоді та спорту Бережанської міської ради, громадська організація „Усмішка дитини“ провели свято Миколая для сиріт, дітей військових та маленьких друзів з родин переселенців, які постраждали від війни. Діти отримали солодкі подарунки, теплий одяг, іграшки, синьо-кульки. Допомогли з подарунками українські та закордонні благодійники.

Юні артисти запросили дітей у новорічну казку. Учасники свята передали вітання захисникам України. Також діти з Бережанської громади разом з батьками надіслали різдвяні подарунки солдатам на війні. Вони пекли пряники і в'язали теплі шкарпетки, робили окопні свічки, українські обереги, малювали патріотичні картинки.

Маленька бережанка Марічка Підфігурна влаштувала ярмарку, де продавала дитячі книжечки та свої іграшки, а вилучені кошти передала на підтримку ЗСУ.

У Тернополі волонтери роздали подарунки бідним дітям та родинами жінок від баварських школярів з Німеччини, які виявили солідарність з Україною під час війни.



Діти виготовляють святкові пряники військового.

АМЕРИКА | СВІТ

Папа поверне Греції скульптури

ВАТИКАН. – Папа Франциск поверне Греції три фрагменти скульптур Партенону, які Ватиканський музей мав упродовж останніх двох століть. Ватикан оголосив це 16 грудня 2022 року. Це є найновішим прикладом того, що західний музей віддає артефакти країнам їхнього походження. Ватикан назвав це „датком“ від Франциска православному архієпископові Атен і всієї Греції Єронимосу II і сказав, що це є „конкретним знаком його щирого бажання йти екуменічним шляхом правди“. Британський музей вже десятиліттями відмовляє Греції у проханні повернути свою набагато більшу колекцію цих скульптур, які є центральною прикрасою музею від 1816 року. Міністерство культури Греції привітало цей жест папи, який він зробив після прохання Вселенського патріарха Варфоломія I, духовного провідника світового православ'я. Партенон вважається вінцем класичної архітектури. Франциск востаннє зустрівся з Єронимосом 2021 року в Афинах, коли він виголосив заклик до більшої єдності між католиками й православними. В той час Франциск „зі соромом“ визнав „помилки“ Католицької церкви супроти інших впродовж століть, які, він сказав, „були позначені жадобою переваги й сили“. („Associated Press“)

МекКейн передбачав агресію Путіна

ЛОНДОН. – На інтернеті появилось відео колишнього сенатора США Джана МекКейна, який дав інтерв'ю для Бі-Бі-Сі у вересні 2014 року, понад шість місяців після нелегальної анексії Криму Росією. Республіканський кандидат на президента (2008 року) критикував небажання США допомогти Україні, щоб не провокувати президента Росії Володимира Путіна. „Нічого більше не провокує В. Путіна, ніж слабкість“, – сказав він. Дж. МекКейн, який помер в 2018 році, критикував США за брак рішучості після анексії Криму. „Ми не послали зброї українцям, коли вони благали нас. Ми навіть не дали їм розвідувальні дані, тому що ми не хотіли „провокувати“ В. Путіна“, – він сказав. У 2015 році, Дж. МекКейн сказав телеагенції „СBS“, що йому „соромно за свою країну“, тому що тодішній Президент Барак Обама відмовився дати зброю Україні. В інтерв'ю в 2014 році Дж. МекКейн підкреслив, що „ми мусимо зрозуміти, що амбіції В. Путіна є відновлення старої Російської імперії“. Понад 1.1 млн осіб оглянули це відео до 3 січня. Багато з них схвалювали передбачення Дж. МекКейна про В. Путіна, які здійснилися 2022 року. („Newsweek“)

Помер „король футболу“ Пеле

САН-ПАВЛЬО, Бразилія. – Пеле, бразильський король футболу, який здобув рекордове число (три) Світових кубків і став одним з найвідоміших спортсменів минулого століття, помер 29 грудня 2022 року на 83-му році життя. Його вважають одним з найкращих футболістів світу. Впродовж двох десятиліть він очаровував глядачів своєю грою для бразильського клубу „Сантос“ і для національної збірної. Він розпочав свою кар'єру 17-літнім юнаком на Чемпіонаті світу в 1958 році у Швеції, коли у фіналі забив два голи, що забезпечило перемогу Бразилії над господарями турніру з рахунком 5-2. Він був членом збірної, коли Бразилія проводила Чемпіонат світу в 1962 році, а в 1970 році у Мексиці він у фіналі забив одного гола й спричинився до перемоги над Італією з рахунком 4-1. Британська королева Єлизавета II посвятила його в лицарі у 1997 році. У Білому Домі в 1982 році Президент Рональд Рейган першим привітався з ним і сказав йому, що йому „не треба представлятися, бо весь світ знає, хто Пеле“. У 1977 році 77 тис. глядачів прийшли на його останню гру – товариські змагання в Нью-Джерсі між його ньюйоркською командою „Космос“ і „Сантосом“. Пеле грав половину гри для кожної команди. На Чемпіонаті світу в Москві в 2018 році Пеле вітався з президентом Володимиром Путіним, але після вторгнення Росії в Україну в 2022 році він оприлюднив відкритого листа до В. Путіна, засуджуючи його агресію супроти України. („Associated Press“)

Яка перемога потрібна Україні?

Україна сьогодні, на одинадцятому місяці війни з московськими загарбниками, вже зовсім не та, що була до 24 лютого 2022 року. І світ вже не той. Щоправда, змінювався він, за всієї його хваленої цивілізованості, повільніше, ніж на це сподівалися українці. Далеко не всі західні політики і державні діячі виявилися „Джонсюками“. І в Європі, і в Америці багато хто був певен, що Київ впаде за три-п'ять днів. Не розраховували на таку свободолюбність і такий героїзм нашого народу. Аж після Бучі, після Ірпеню почали отямлюватися, згадали, що є партнерами України на її тернистому шляху до свого історичного європейського дому. Взятися помагати грішми, зброєю. Дякуємо і ніколи не забудемо!

Але тепер, коли у перемозі України вже ніхто не сумнівається, в західних елітах, політичних і бізнесових, знов знаходяться розумники, пропонуючи своє власне бачення української перемоги, свої варіанти її: то нехай все повернеться до кордонів 1991 року, то – до кордонів 2014-го, то Крим має знову стати українським, то покищо нехай Крим залишиться російським. Головне – щоб Росія не зникла як велика держава.

Мотивація вповні зрозуміла: її цілковита поразка у цій війні може привести до відпадання від Москви низки національних автономій, котрі схочуть стати незалежними. Бо ще невідомо, в яких бік потягнуться ненці, чукчі, буряти, удмурти, адигейці – а ну ж, не дай, Боже, до Китаю? Почнеться хаос, можлива громадянська війна – з непередбаченими, але напевно дуже тяжкими наслідками для всього європейського континенту, а може навіть для всієї планети.

Ця нібито логічна аргументація не враховує однієї підставової речі, на яку не тільки Україна, але всі інші держави не сміють заплізувати очей: доки Росія буде імперією, доти становитиме смертельну загрозу для інших народів, і не лише сусідніх. Радикальна зміна можлива тільки у випадку її остаточного розпаду. Світ мусить взяти до уваги, що цей розпад може виявитися корисним для самої Росії, для її національного відродження, якого не сталося ні в 1917-му, ні в 1991-му, але яке, ми в цьому певні, є великим бажанням для багатьох національно свідомих росіян.

Культурна, духовна база для цього є. Потребу відмовитися від насильства над іншими народами усвідомлювали ще в період брежнєвського застою відомі російські письменники Валентин Распутін, Володимир Солоухін, Віктор Астаф'єв, Василь Белов, Федір Абрамов, Василь Шукшин, Сергій Залігін, поет Станіслав Куняєв та чимало інших популярних у 80-ті–90-ті роки російських авторів. Вони розуміли, що імперська Москва знищенню національних культур неросійських народів своєї національної культури не врятує.

Чи можемо сподіватися на такий варіант розвитку подій? На жаль, покищо тільки теоретично. Художня література, звісно ж, має силу доброго, здорового впливу на людину, але цей вплив переважно індивідуальний. Суспільства, його традиційних устоїв, його психології змінити він неспроможний. Тут потрібна інша політична система, інше політичне мислення, свідоме і дуже цілеспрямоване культивування зовсім інших культурних, моральних, духовних цінностей. Покищо це – добре побажання, гарна мрія.

Негарним фактом залишається те, що критична маса російського населення все ще сліпо йде за Путіним.

ІСТОРІЯ

Українське патріархальне світове об'єднання (УПСО)



З'їзд Об'єднання українських католицьких організацій Австралії 25 грудня 1977 року. В центрі Владика Іван Прашко.

Олександр Панченко

Андрій Сороковський – незалежний дослідник й викладач Українського наукового інституту Гарвардського університету, де редагував журнал „Harvard Ukrainian Studies“, відділу навколишнього середовища та природних ресурсів Департаменту юстиції США у Вашингтоні, автор статей про право та історію Церкви в Україні, редактор-упорядник „Матеріалів до історії українського патріархального руху (1963–2001)“ (Львів, 2009), пише у своєму нарисі історії українського патріархального руху, що знаменною подією став І Синод єпископів УГКЦ у Львові, який відбувся 16-31 травня 1992 року.

У той знаменний момент Головна рада УПСО складалася з голови (Василь Колодчин), чотирьох заступників голови (Мирослав Лабунька, Юрій Венгльовський, Роман Кравець та о. Роман Ганкевич).

А. Сороковський наводить цікавий допис Олександера Пришляка (1924–2011), колишнього старшини Української дивізії „Галичина“, патріархального, релігійно-церковного, громадсько-політичного діяча й мецената, в якому, зокрема, йдеться, що „під час з'їзду УПСО в Торонто мав нагоду поширити свої контакти з головами і представниками інших країн діаспори, як-то з Миколою Когутом з Бельгії, Ярославом Гаврихом і Романом Кравцем з Англії, Юрієм Венгльовським, Антоном Гралоком з Австралії, Лесею Щур, о. Романом Ганкевичем з Канади, Михайлом Василюком з Аргентини, Іваном Бобином, Богданом Шарком з Німеччини, Кирилом Митровичем з Франції, Теодором Барабашем з Іспанії. Це були гарні люди, повні посвяти, з якими було приємно зустрічатися і працювати“.

З А. Гралоком, Б. Шарком, К. Митровичем та Мирославом Лабунькою мені пощастило завітати особисто, спілкуватися або ж листуватися з ними в часі моїх студій в Українському вільному університеті у Мюнхені, або в часі моїх відвідин країн поселення українців у ФРН, США та Австралії.

У своїй статті „Журналові „Патріяхат“ сповнилося 50 років“, що була поміщена в „Свободі“ 22 грудня 2017 року, інший мій давній приятель Микола Галів, зокрема, писав, що журнал „Патріяхат“, співвидавцем якого було УПСО, почав виходити ще

у 1967 році внаслідок особливих подій, які у той час розвивались на релігійно-церковному форумі, після появи глави Української Католицької Церкви (УКЦ), Києво-Галицького Митрополита Йосифа Кобирнецького-Сліпого у центрі Католицької Церкви – Римі.

На прохання Й. Сліпого Апостольська столиця привернула УКЦ історичну гідність верховного архієпископства. Кожний владика, що буде на престолі Києво-Галицької Митрополії стає верховним архієпископом і має всі права, які посідає патріарх, за винятком титулу патріарха.

На другій сесії Вселенського собору у 1963 році Й. Сліпий висунув актуальну ідею Патріяхату. Його виступ 2,500 учасників собору прийняли оплесками. Відразу його підтримали Владика Іван Прашко з Австралії, Ізидор Борецький і Саварин Ніль з Канади.

Ідея Патріяхату УКЦ стала прелюдією до постанови організованого мирянського руху під назвою Українське патріархальне товариство і Товариство священиків св. Андрея. Ідея Патріяхату швидко поширилась у всіх місцях українського поселення. На цій основі постало Українське патріархальне світове об'єднання, яке очолив проф. Петро Зелений з Бельгії.

Першим виявом діяльності товариства була збірка підписів під листом-проханням до Папи у справі Патріяхату УКЦ. Потім була масова маніфестація під храмом Непорочного Зачаття у Філадельфії з приводу святкування 10-ліття Філадельфійської митрополії УКЦ, на яку в першій половині грудня 1969 року прибуло багато мирян і священиків з Нью-Йорку, Ньюарку, Балтімору, Вашингтону, Нью-Гейвену і Гартфорд штату Коннектикат, з Чикаго.

У 1969 році Йосиф Сліпий скликав Синод УКЦ, який прийняв патріархальний устрій УКЦ і звернувся листом до Папи Павла VI, щоб підніс УКЦ до гідності Патріяхату. Мирянський рух влаштував громадські збори, віча і наради, щоб поінформувати широкі кола громади про те, що діється довкола УКЦ.

У Римі з'являлись „Вісті з Риму“ під редакцією о. д-ра Івана Дацька, „Вісті УПСО“ за редакцією проф. Петра Зеленого у Чикаго, „Церковний вісник“ парафії свв. Володимира й Ольги і

(Закінчення на стор. 12)



СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Андрій Нинка

Редактор: Левко Хмельковський

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: \$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.
Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення Володимир Гончарик

☎ (973) 292-9800 x 3040 • Fax (973) 644-9510

E-mail advertising@ukrweekly.com

Передплата Володимир Гончарик

☎ (973) 292-9800 x 3040

E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або його видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Цей рік Заєць презентує

Надсилаю новорічне поздоровлення заздалегідь, бо не знаю, чи буде мене електрика у найближчі дні. Хай 2023 рік буде щасливим для вас у Штатах і для нас в Україні!

Ігор Дем'янчук,
Київ

Новий іде до нас,
Цей рік Заєць презентує,
він гостинці нам готує;
Милий Зайчик – скік та скік.
Хай щасливим буде рік!
Зроби, Зайчик, щоб в твій рік
вірус у країні зник.
Ми не хочемо війни,
Зайчик, рашу геть жени!
Є хижак з іменням Вовка,
та для Зайця він „морковка“:
Вовче лютий, ну, стривай,

Україну не займай!
Щоб жага загарбань зникла,
виб'єм раші вовчі ікла,
Від нацизму-путінізму
в боях ставим раші клізму.
Всі загрози із Кремля
зменши, Зайчик, до нуля...
Поміч Зайця нереальна,
допоможе він морально;
Досягнемо ми мети,
будем віз гуртом тягти,
Зробим все, щоб ворог зник.
Хай щасливим буде рік!
Путін-вовк нас не зляка,
б'єм ми путінські війська,
Ми рашизму кажем: „Ні!“
Переможемо у війні.
Зайчик, успіх принеси!
Хай рашизм зійде на пси!

Про брехні фільму „Біле сонце пустелі“

Настав час переосмислення всього ідеологічного мотлоху, яким Росія в особі СРСР годувала власних громадян, в тому загалі й українців. Згадаймо популярний фільм „Біле сонце пустелі“, створений 1969 року. На українські екрани фільм потрапив вже після того, як львівські футбольні „Карпати“ в Москві виграли кубок СРСР. Взагалі, наприкінці 1960-их років у всіх республіках СРСР мали виробити кінофільми, в яких росіяни перемагали місцевих басмачів, петлюрівців, бандерівців, „лісових братів“, які боролись проти окупації власної землі московською заразою. В Україні майже водночас з „Білим сонцем“ (білий колір символізував добро, а чорний – зло) з'явився фільм „Білий птах з чорною ознакою“. Проте, в західній Україні він спричинив зворотний від очікуваного ефект. Ю. Ільєнко, І. Миколайчук, Б. Ступка нагадали глядачам, що Україна – земля українців, вони самі мають право будувати так державу, яку саме їм заманеться.

„Біле сонце“ я побачив в Калуші у 1972 році. Певні питання у мене виникли ще тоді. Наприклад, чому Федір Сухов не повертається в рідну Самару, до рідної жінки Катерини? Яку батьківщину він захищає на східньому узбережжі Каспію, в Туркменістані? Для якої мети у бандита Абдулли було 15 дружин, дві з яких він просто вбив, щоб не заважали? Чому позитивні герої цього кіно є вічно п'яними, а негативні бандити не вживають алкоголь? Де Ф. Сухов вивчав тюркську мову, щоб вільно спілкуватись з дружинами та підлеглими Абдулли, з Саїдом? Або як в 1922 році всі герої кінострічки оволоділи російською мовою, особливо неписьменні басмачі? Чому тюркомовні басмачі намагались втекти в Іран (Персію), адже тамтешня фарсі – це не турецька мова і не арабська?

А тепер наведу лише факти, про які творці фільму знали, але проігнорували історичну правду за наказом політбюро більшовицьких вождів. Події фільму відбуваються в 1922-1925 роках. В Туреччині пре-

зидент Мустафа Ататюрк в 1926 році заборонив багатожонство. Тюркомовні басмачі бажають в ці часи втекти до Персії, мову котрої вони практично не знають, але ігнорують Туреччину. Коран, закони Шаріату забороняли Абдуллі одночасно мати більше чотирьох дружин. Коли сценаристи фільму створювали міт про гарем контрабандиста, чи вони заглядали в ісламські правові документи? Абдуллу зіграв грузин, що в 1969 році не володів російською мовою. Тому його озвучував росіянин Волков, позаяк актора з обличчям шляхетного мусульманина-воїна в Москві не знайшли.

Місцевий краєзнавчий музей очолює російськомовний Лебедев. Дійсно, „чуркам“ не потрібні музеї, вважали на „Мосфільмі“ в 1969 році. За яку державу бідкається митник Павло Верещагін? Хоча російська пропаганда досі теревенить про утворення СРСР 30 грудня 2022 року, кордонів цієї держави в східній та південній частині Каспійського узбережжя практично не існувало до 1926 року. Росія та Персія уклали угоду, яка набувала чинності 22 лютого 1922 року, про дружбу та взаємний ненапад. Але процес демаркації, делімітації кордонів між державами (якими – невідомо, адже 20 грудня 1922 року ніби виникла нова країна – СРСР, про її правонаступництво дотично Російської Федерації зразка 1921 року міжнародні правові документи відсутні) розтягувався на три роки.

Нині саме з неба над місциною, де відбувались події „Білого сонця пустелі“, російські важкі літаки запускають ракети по Україні. Все населення України, на думку росіян, належить до басмачів та підлягає фізичному знищенню. Ліквідації не на території РФ, а прямо у себе вдома – на українській землі. Жаль, що сучасні туркмени, нащадки Абдулли, Саїда, Джавдета роблять вигляд, що винищення українців, як нації, їх не стосується. Їхня черга ще надійде.

Ян Чарнецький
Миколаїв

Будинок сиріт з інвалідністю чекає на допомогу



Мешканці Оселі Віри, Надії, Любові.

У грудні 2022 року будинок сиріт з інвалідністю „Оселя Віри, Надії, Любові“ отримав допомогу від Української православної церкви США – пожертву в сумі 11 тис. дол. Завдяки цій допомозі вдалося завершити роботи з підключення генератора, встановити два кондиціонери, закупити засоби індивідуального обігріву. Завдяки цій допомозі оселя зможе існувати орієнтовно до кінця літа 2023 року навіть за повної відсутності бюджетних коштів.

Будинок сиріт з інвалідністю був створений завдяки допомозі багатьох благодійників групою волонтерів, які з 2009 року допомагають дітям та повнолітнім людям з інвалідністю в інтернатних закладах соціальної сфери.

Оселя була відкрита 12 липня 2019 року. Наразі в оселі проживають Уляна Белей, Яна Хазанюк, Ігор Човпило з інвалідністю, які раніше перебували у Залучанському дитячому будинку-інтернаті. Свого часу в оселі проживали Василь Рибарук та Любов Оробець, які вирішили повернутися в інтернатні заклади.

Найголовнішою причиною створення оселі в містечку Обертин є те, що ця громада єдина, яка запросила створювати спільноту підтриманого проживання на їхній території, в той час як абсолютна більшість інших громад проігнорували наші звернення. Невелика громада є значно гнучкішою та швидшою в реакції на те, що відбувається на її території. Оселя вже неодноразово отримувала і продовжує отримувати допомогу від жителів Обертина.

Іншими причинами також є те, що у невеликій громаді меншою є вартість нерухомості (теперішній будинок площею 125 метрів квадратних та господарські будівлі, зокрема літню кухню, ми придбали усього за 6 тис. дол.), а також легше знайти людей, які б могли працювати асистентами.

Мешканці оселі потребують постійної допомоги, з ними цілодобово перебуває черговий асистент, який



допомагає в побуті. Наразі в оселі працює 4 асистенти Любов Легких (старший асистент), Тетяна Куровська, Оксана Мельник та Марія Козловська за добовим графіком змінності.

У 2022 році оселя не отримала жодної гривні бюджетних коштів та існувала виключно за рахунок благодійних даток. Основне джерело фінансування – періодичні пожертви від волонтерів-опікунів (благодійників, які підписалися на невеликі щомісячні пожертви), а також кошти, які були зібрані на інші потреби (зокрема на розширення Оселі). Однак, цього фінансування поки недостатньо для покриття витрат на утримання Оселі, накопичені умовно резервні кошти впродовж року поступово вичерпувалися. Також на зменшення благодійного фінансування оселі суттєво вплинула війна, наприкінці лютого та початку березня окремі благодійники повідомили, що не матимуть змоги надалі допомагати.

Оселею опікуються волонтери, зокрема постійні волонтери Віта Лотоцька, Тетяна Котик, Надія Салук, Надія Шевага та Василь Футерко.

Оселі можна надати допомогу, надсилаючи чека (made out to UOC of the USA) на: Oselia Support, Ukrainian Orthodox Church of the USA P.O. Box 495, South Bound Brook, NJ 08880.

Консисторія УПЦ США

Поправка

У минулому числі „Свободи“ в статті „Різдвяний концерт у церкві св. Юра“ допущена неточність: у концерті брали участь учні Українського

інституту музики і мистецтва (UIMA), а не Українського музичного інституту (УМІ). Відповідно, Марко Гаталяк є директором UIMA, а не УМІ.

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Хай радість перемагає смуток



На відзначенні 100-річчя Героя України Мирослава Симчича.

„З нами Бог!“ Ці слова надихають і наповнюють нас силою звитяги добра над злом. Ми віримо в перемогу! І зміни в державі починаються з самосвідомості та сміливих кроків. Адже, „людина створена Богом для миру, що є ознакою присутності й дії Святого Духа“ (Гал. 5, 22-23). З миром у душі, з вірою та любов'ю святкуймо Різдво Ісуса Христа і проживімо щасливо Новий 2023 рік. Дякуємо Богові за всі отримані ласки і за випробування! Із 100-річчям вітаємо Героя України Мирослава Симчича („Кривоноса“), легендарного сотенного Української повстанської армії! Силою любови до Батьківщини та невтомною працею наслідуймо борців національно-визвольного руху і героїв нашого часу. Збагачуймо скарбницю духовності нашого народу. Хай радість перемагає смуток, а небесне світло – темряву. Єднаймося і будьмо сильні!



Герой України Мирослав Симчич.

Хай сяє Різдвяна зоря над Україною!

За Головну булаву
Всеукраїнського братства ОУН-УПА
Богдан Борович, голова
Марія Солодчук, секретар

Вифлеємський вогонь в Україні



Біля університетського храму лунали колядки.

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – 23 грудня 2022 року біля Національного університету ім. Богдана Хмельницького відбулося передання пластунами Вифлеємського вогню громаді міста. На площі зібралися громада університету і парафіяни храму. Завітали і маленькі переселенці, що мешкають у гуртожитках. Передання вогню супроводжувалося пластунськими піснями та колядками. Їх виконали юні вихованці Пласту та діти переселенців.

„Це історична подія, бо ми показуємо, як треба повертатися до своїх джерел. Весь християнський світ відзначатиме Різдво з 24 на 25 грудня. На жаль, радянська влада нав'язала українцям багато чужих і незрозумілих традицій. Але правда перемагає. І саме Православна церква України благословляє цей рух до істини, свободи і перемоги. Біля університет-

ського храму сьогодні лунали колядки 1938 року про боротьбу українців з більшовицькою навалою. Колядували з нами і діти переселенців, яких у 2022 році російські „визволителі“ залишили без домівок. Вірю, що кожен поніс у душі часточку Вогню Миру“, – зазначив ректор університету Олександр Червко.

„Нині, під час війни, цей вогонь Миру актуальний, як ніколи. Вогонь передали з Вифлеєму до країн Європи, а нині він у Черкасах попри всі біди та негаразди, які терпить наша країна. Все для того, аби люди могли взяти в свої домівки цей вогонь та відчутти свято та єднання“, – вважає пластун з Черкас Ігор Медведєв.

Вогонь Миру прийняв від скавтів о. Ігор Шамяков і запросив усіх на різдвяні богослужіння, які відбулися у суботу, 24 грудня, та в неділю, 25 грудня. Після служби Божої пластуни показали парафіянам різдвяну виставу – вертеп.

CHECK OUT UNA'S ANNUITIES AND TAKE THE GUESSWORK OUT OF PLANNING FOR THE FUTURE

EFFECTIVE 11/10/2022



UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
2200 ROUTE 10, PARSIPPANY, NJ 07054 • WWW.UNAINC.ORG • 800.253.9862



„Наші хлопчики“...

(Закінчення зі стор. 4)

всієї її проблемности, ніколи не була, не є і не буде такою, як Росія.

Журналістка рішуче змінює тему, і даліше загострення неминуче: мова – про російський телеканал „Дождь“.

Нагадаю нашим читачам історію „Дождя“. До серпня 2022 року канал працював у Москві і вважався, в порівнянні з прокремлівськими, ліберальним, опозиційним. Владі це було навіть вигідно: ось вам доказ демократичности Росії. Однак, після 24 лютого, „Дождь“ не зміг оминати тему війни, Путінові це не сподобалося, п’ять місяців тому канал був змушений залишити Москву, відновивши свої програми у Латвії. І тут „в усій красі“ виявилася його псевдоопозиційність. 1 грудня телеведучий „Дождя“ Олексій Коростельов звернувся до своєї аудиторії з таким дивним – але чи ж дивним? – закликом: „Якщо вам щось відомо про те, як відбувається мобілізація, як мобілізовані служать на фронті і відсилаються на передову, і ви хочете розповісти про проблеми в російській армії, пришлайте нам повідомлення. Маємо надію, що багатьом військовим зможемо допомогти – наприклад, з оснащенням або просто з елементарними зручностями“. Така ось сердечна турбота про російське військо, котре вже десять місяців поспіль знищує українські міста і села, вбиває мирних людей і дітей.

Балтійські країни дуже добре здають собі справу з російського вторгнення в Україну, добре знають, що вони – на черзі. Тому відповідна реакція латвійської влади не забарилася: від „Дождя“ відібрали ліцензію на мовлення в цій країні. Не допомгло навіть те, що О. Коростельова звільнили з „Дождя“ і вибачилися за його заклик. Втім, тут же другою ногою ступили у те саме болото: засновниця каналу і його генеральний директор Наталія Синдєєва ще відвертіше, ніж Коростельов, забідкалася про „наших хлопчиків, які воюють“. Отакі „опозиціонери“!

У темі „Дождя“ і в його ганебній поведінці досвідчена Наталя Влащенко добачила значно ширший контекст і, користуючись спілкуванням з непересічним росіянином, схотіла почути його відповідь на ці запитання: „Чому російська еліта – культурні, інтелектуальні, творчої середовища – досі не визначилася, по якому боці сьогоднішньої барикади вона перебуває? Як „Дождь“ сміє навчати латвійців стандартів демократії і водночас говорити про „наших хлопчиків, які воюють?“.

Відповідь А. Зубова: „А чий ж вони, ці хлопчики? Вони наші!“.

Наталія не стримала емоцій: „Вони – окупанти, вбивці, мародери!“.

„Так, але разом з цим вони – наші. Не Путінові! Я їх не віддам Путінові!“.

Зеленський зустрівся...

(Закінчення зі стор. 1)

ескалації, відзначив, що об’єктивно оцінює російську пропозицію щодо „припинення вогню“ як маніпуляцію, за якою агресор намагається приховати свої справжні воєнні пляни та наміри.

Глава держави предметно поінформував Д. Ріда та А. Кінґа про клю-

Не беруся судити видатного вченого за ці слова. Можливо, він, глибокий знавець релігій, і повинен бачити в людині, навіть у вбивцеві, в мародері, жертву обставин, якій належить, попри все і всупереч усьому, простягнути руку допомоги. Однак, і дальша його мова потекла якось криво-косо. Професор покликався на Еріха-Марію Ремарка і його роман „Час жити і час вмирати“: мовляв, письменник-антифашист також називає „своїми хлопчиками“ гітлерівських убивць і мародерів, вбачає в них жертв нацистської пропаганди, тому не може їм не співчувати, не може зректися їх.

Залишімо в стороні роман і долю його головного героя Ернста Гребера, німецького вояка на Східному фронті. Тут, як і в інших творах Ремарка, всі наголоси людяні, загальнолюдські: юнак любить людей, але змушений стріляти у них, любить дівчину, але змушений покинути її, любить життя, але мусить загинути.

Не про художній твір чекалося від професора-історика. Але якщо він уже заторкнув паралелі з Німеччиною, то це мало б послужити не виправданню „наших хлопчиків“, а тверезій оцінці історичних умов і обставин. Різні були ці два фашизми. У тому, що не переміг німецький, є величезна заслуга самих німців. Вже не кажемо про декілька десятків замахів німецьких офіцерів на Гітлера і про нуль замахів росіян на Сталіна. Але згадаймо про геніального і чесного Гейзенберга, котрий не дав здійснитися Гітлеровій мрії про атомну бомбу. І порівняймо поведінку не менш геніальних у фізиці російських „наших хлопчиків“, Ігоря Курчатова і Андрія Сахарова, котрі не спали дні і ночі, щоб подарувати таку бомбу Сталінові.

Нині професор А. Зубов говорить про „наших хлопчиків“ як про щось виняткове, тимчасове. Як про жертви путінської пропаганди. Це неправда. Не віддасте їх Путінові? Це вони не віддадуть Вам Путіна! Ці „хлопки“ і є справжньою Росією. Представляють її кожне покоління. Є генетичними носіями її інстинкту завоювання і ненависти до інших народів. Це вони вчинили більшовицький переворот і громадянську війну, голодомори, сибірські табори і безконечні криваві репресії. Неправда, що Путін їх створив: російська маса не може обійтися без того чи іншого путіна, без царів, лєнінів і сталінів, виразників її волі і сваволі. Путінові залишається лише говорити те, що цей лихий московитський недонарод хоче від нього чути.

І поки „харошіє рускіє“ цього не зрозуміють і не почнуть шукати радикальних ліків для свого тяжко, хронічно хворого суспільства, зміна диктатора в Кремлі нічого не дасть. Після чергової політично-демократичної відлиги їхні „хлопки“ знов і знов плондруватимуть українську землю і вбиватимуть українців лише за те, що вони українці.

чові потреби України в озброєнні та військовій техніці. Він наголосив на необхідності подальшого нарощування оборонної допомоги, що сприятиме наближенню перемоги над російським агресором.

В. Зеленський високо оцінив аносовану Білим домом передачу бойових машин піхоти Bradley та досягнуті домовленості з ФРН про постачання ще однієї батареї Patriot.

Пресслужба Президента України

ПОЕЗІЯ ВІЙНИ

Молитва за Україну

Подивися, мій друже,
Який час вже настав:
Маєм бути ми дужі,
Щоб наш край не пропав!
Наша Ненька-Вкраїна
Вся палає в огні.
Тож не будьмо байдужі
У нелегкі ці дні!
Станем разом стіною
За країну свою.
Будем разом молитись
Як за власну сім’ю!
Постаріймося разом,

Хто що може зробити,
Щоб московську заразу
В Україні добить!
Як звернемось до Бога
У єдиній молитві,
Дасть Господь перемогу
У нерівній цій битві!
Українці, мій любий народе,
Маймо віру у стражденний час,
Має світ з нами згоду –
Мир настане для нас!

Василь Легкий,
Сомерсет, Нью-Джерсі

Слово Ірини Павлів з Канади

Шановна редакціє! Важко висловити страждання України. Мій лямент я вилила на папір 1 вересня 2022 року в 91 рік моїх уродин. Якщо вважаєте відповідним, прошу помістити у вашій престижній газеті.

Ірина Павлів,
Монреаль, Канада

Лямент

*До тебе Україно простягаю руки
але не знаю, як допомогти тобі...
Невпинно Господа благаю
про непоборну силу воїнів твоїх.
Страдальницею ти була
здавен-давна,
коли орда із півдня нападала.
Сьогодні орда півночі спустошує
села й міста,
загиблих діточок коханих
оплакує уся земля.
На прю з пекельним ворогом
ти стала
і не покоришся ніколи чорній долі,
це ж воїни твої завзяті боронять*

*мужньо рідний край,
на броннім полі.
Та прийде час і сльози радості
невисказаним болем загоять рани,
огнистим видом перемоги
Україна встане!*

„Щедрикові“ присвячую

*В моєму серці пісня зацвіла
Торкнула пристрасті,
збудила почуття
І блискавкою поранила душу,
Немов весняная гроза.
Звідкіль взялася пісня ця,
Що серце й душу полонила?
Красу мелодії перлинами сплела,
В буйному леті розпростерла крила...
В моєму серці пісня ця живе
Ніжна, мов пташини щебетання,
І в ній сопілки голос чую
І шум лісів, чиєсь зітхання.
Без тебе пісне, як земля без сонця
Холодні й сірі стануть дні...
Чи ти сумна чи радісна – байдуже,
Будь наша пісне завжди при мені!*

Прийде Шевченківська весна

Прийде Шевченківська весна,
А на душі – така тривога:
Чи все зробили ми сповна,
Аби була в нас перемога?
Чи це останній наш плацдарм
На славу нашу чи неславу?
Приймаєш Хрест як Божий дар:
Весь у крові, моя Державо!
І свіжі рани так печуть
І так болять твої могили,
Що досі нам ще не збагнуть,
Що з нами вороги зробили.

Якою буде ця весна?
І чи покине нас тривога?
У чаші бід не видно дна:
Це лиш початок, лиш дорога!
Та вірим, що із нами Бог!
Свобода з попелу постане
І перемога з перемог –
Таки прийде, таки настане!

Надія Дичка
*м. Долина,
Івано-Франківська область*

Не можу знайти дорогу додому

Ян Чарнецький

Не можу знайти дорогу додому.
Я народився давно, в Золотому.
Була у нас хата, садок, маслини,
Та бракувало чуття Батьківщини.
Української школи вже не було,
За мову – прізвиська
„Бандера“, „село“.
Тому надійшов час вертати домів,
В Галичину – край
бандерівських синів.
Проте і там було якось нездало,
Хоч ніби нічого й не бракувало.

Батьки мали дачу, житло,
машину,
Та в Калуші стало затісно сину.
І ось Миколаїв – корабелів край,
Бродягу в пошуках дому зустрічай.
Тут, власне, до пенсії і дожив,
Та де ж мій дім, я так і не зрозумів.
Бував в Канаді, в Америки штатах,
Відвідав в Європі країн багато.
Та в Україну знову повертаю,
І де гостинець додому, не знаю.
Запитаю у Бога, де дорога
І де мій дім? Мовчить,
і ангели з ним.



SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

САМОПОМІЧ НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива



**ВІДКРИЙТЕ ПЕНСІЙНИЙ РАХУНОК,
ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ МАЙБУТНЄ.**



Your savings federally insured to at least \$250,000 and backed by full faith and credit of the United States Government.
National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency.

ГОЛОВНЕ БЮРО: 108 SECOND AVENUE NEW YORK, NY 10003 TEL: 212-473-7310 FAX: 212-473-3251

КЕРГОНКСОН:
6329 Route 209
Kerhonkson, NY 12446
Tel: (845) 626-2938
Fax: (845) 626-8636

ЮНИОНДЕЙЛ:
226 Uniondale Ave
Uniondale, NY 11553
Tel: (516) 565-2393
Fax: (516) 565-2097

АСТОРИЯ:
32-01 31st Avenue
Astoria, NY 11106
Tel: (718) 626-0506
Fax: (718) 626-0458

ЛІНДЕНГІРСТ:
225 N. 4th Street
Lindenhurst, NY 11757
Tel: (631) 867-5990
Fax: (631) 867-5989

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
Info@selfrelianceny.org

ІНТЕРНЕТ:
www.selfrelianceny.org

Поза Нью Йорком дзвоніть:
безкоштовно: 1-888-SELFREL

*APY - Відсотки у річному відношенні з нарахованою дивідендою. Дивіденда - 4.50% нарахована денно, може бути змінена без попередження. Відсоткові ставки діють з 11/19/2022.

Your savings federally insured to at least \$250,000
and backed by the full faith and credit of the United States Government

NCUA

National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Святкували у Норт Порті

Віра Боднарук

НОРТ ПОРТ, Флориди. – Українська громада у Осередку ім. св. Андрія відзначила день св. Андрія 11 грудня. Після літургії, яку відправив о. Олег Сацюк, члени і гості завітали до святково прибраної зали на обід з борщем і піріжками.

Святкову програму відкрила культурно-освітня референтка Осередку Віра Боднарук і згадала переказ-легенду про Апостола Андрія та його провіщення про заснування золотоговерхого Києва, столиці України, де засяє благодать Божя. На екрані були показані церкви Києва, збудовані в минулі століття. А переказ про Апостола Андрія і заснування Києва, описані літописцем Нестором у „Повісті Временних Літ“ прочитав

Нестор Олесницький.

Вірш Олександра Олеся „Початок Києва“ виконала Оля Бабчук, а вірш Володимира Сосюри „Київ“ деклямувала Леся Попель.

Популярну пісню „Кієве мій“ виконав соліст Орест Грицик, а „Білі каштани“ та арію „Де згода в сімействі“ з опери „Запорожець за Дунаєм“ виконали Орест Грицик та Юрій Шевчук при супроводі Влоді Шпічки на акордеоні. Присутні виявили своє захоплення чудовим співом гучними оплесками. Голова Осередку Віктор Лісничий, подякував виконавцям програми та присутнім за участь у празнику. Він згадав, що було нелегко приготуватись до свята через гураган „Іян“. Осередок зазнав багато шкоди від гурагану і потребує багато направи, як було показано на екрані,



Виконавці пісень Орест Грицик, Юрій Шевчук, Влоді Шпічка. (Фото: Віктор Лісничий)

тому весь дохід призначений на ремонт Осередку.

Щиру подяку заслужили члени управи В. Лісничий, Дарія Томашоска,

Анна Мацілінська, Богдан Боднарук, Наталя Невмержицька, Галя Ліснич, Євген Томашоский, Клара Шпічка та О. Грицик.



Нестор Олесницький читає легенду про заснування Києва.



Ведуча програми Віра Боднарук.



Оля Бабчук читає вірш Олександра Олеся.



Леся Попель деклямує вірш Володимира Сосюри.

Українські колядки співали у Вашингтоні



Концерт „Різдво в Україні“. (Фото: ukrainian.voanews.com)

ВАШІНГТОН. – В одному з найбільших мистецьких осередків США – „Кеннеді центрі“ – 29 грудня 2022 року відбувся концерт „Різдво в Україні“, під час якого прозвучали старовинні колядки з різних регіонів України. Різдвяну програму підготував гурт „Gerdan“, щоб показати її у Вашингтоні напередодні зимових свят.

Це була перша різдвяна програма гурту.

Музиканти грали на скрипці, сопілці, ріжку, окрині, акордеоні, дводенці. Інструменти обрали з власної колекції, що налічує понад 200 музичних українських інструментів, деяким із яких понад 150 років. До концерту долучилися маленькі та дорослі танцівники Школи україн-

ського танцю у Вашингтоні (балет-майстер Роман Микита).

Колядники привітали гостей традиційною „Ой, радуйся, земле“, а також продемонстрували оригінального „Щедрика“, англомовний варіант якого за сто років став однією з найпопулярніших різдвяних мелодій у США. Під час його виконання в образі ластівки з'явилася американка, танцівниця Керолайн Ендерсон. Вона зацікавилася українською культурою після початку повномасштабної війни.

Під час концерту виконавці розповідали про традиції українського Різдва та переповідали для американської аудиторії зміст колядок.

Голос Америки

Перша акція у Новому році



Учасники акції в Нью-Йорку. (Фото: Consulate General of Ukraine in New York)

НЬЮ-ЙОРК. – На Таймс-сквер українська громада разом з представниками американської громадськості провела перше цьогорічне віче на підтримку України.

„Сповнені вірою в Україну та її Збройні сили, підсиленою надією на перемогу добра й світла над злом і темрявою, що її дарують святкування Різдва Христового, учасники акції, до яких приєдналися українські герої-захисники, які проходять курс протезування й реабілітації в США (KindDeeds Inc.), закликали світову спільноту посилити та прisko-

рити надання Україні необхідної, насамперед збройної підтримки та дедалі зміцнювати солідарність з Українським народом“, – йдеться в заяві.

Генеральне консульство України в Нью-Йорку висловило шану всім, хто бореться проти російської агресії, та вічну пам'ять і славу полеглим Героям, подякувало Артуру Згурову та Ярославу Пономарьову й усім, хто долучився до організації і проведення акції та взяв у ній участь.

Генеральне консульство України у Нью-Йорку

НОВИНИ ОСТРОЗЬКОЇ АКАДЕМІЇ

В академії провели оцифрування стародруків

Олексій Костюченко

У Національному університеті „Острозька академія“ 28 грудня 2022 року відбулася презентація результатів грантового проекту зі збереження та оцифрування стародруків і рідкісних книг.

Авторами проекту стали працівники університетського музею та Інституту дослідження української діаспори ім. проф. Любомира Винара, адже вони опікуються найціннішими виданнями, що зберігаються в Острозькій академії.

Із вітальним словом виступив директор Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Максим Карповець: „Ідея цього проекту в нас уже жевріла давно, але нам вдалося це втілити в життя завдяки підтримці Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 Федерального міністерства закордонних справ Німеччини і Гете Інституту“.

До слова також запросили директорку Інституту дослідження української діаспори ім. проф. Л. Винара, члена команди проекту Аллу Атаманенко, яка розповіла про колекцію інституту, її цінність та унікальність: „У нас досить потужна бібліотека, яка містить близько 40 тис. видань,

колекції наукових інституцій, громадських організацій та приватних осіб. Я сподіваюся, що після завершення проекту ми продовжимо сканування наших рідкісних видань і вони будуть доступні читачам, науковцям й збережені для наступних поколінь“.

Керівниця проекту, директорка Музею історії Анастасія Хеленюк розповіла про колекцію стародруків та рідкісних книг, у експозиції якої відбулася презентація.

Здійснення проекту стало можливим завдяки фінансовій підтримці у розмірі 13 тис. євро, яку надав Стабілізаційний фонд культури та освіти Німеччини та Гете Інституту. Також для оригіналів найбільш цінних книг, що в умовах війни опинились під загрозою знищення, придбали необхідне обладнання для створення правильних мікрокліматичних та безпекових умов їх збереження.

Співробітник Музею історії Віталій Бондарчук, який був оператором з оцифрування книг, розповів гостям про особливості проекту.

Комунікаційна менеджерка проекту Ольга Шляхова додала, що в процесі проекту відбувалась популяризація книг, представлених у колекції.

Українське патріархальне...

(Закінчення зі стор. 6)

журнал „Мирянин“. Постає потреба власного видання. Цей крок від управи товариства зробив Степан Процик. Спочатку журнал готували кустарними засобами, без сучасної технології. Це був складний і тяжкий процес. Перше число з'явилося у Філадельфії у травні 1967 року. С. Процик був редактором до серпня 1974 року, коли редактором став Василь Пасічник до 1977 року.

На австралійських теренах ідеї УПСО активно підтримував єпископ УГКЦ, а з 24 червня 1982 року по 16 грудня 1992 року – єпископ Мельборнської єпархії свв. ап. Петра й Павла, дійсний член НТШ (1965), член Українського історичного товариства Владика Іван Прашко (1914-2001), який ще у 1937 році виїхав на навчання до Рима, де 2 квітня 1939 року прийняв ієрейські свячення з рук Владика Діонісія Няраді.

А. Гралоук у 2003 році написав й видав, як на мене, дуже цікаву книгу „З історії українців в Боснії (Спогади члена однієї родини, що емігрувала до Боснії і уроджена в новій країні)“, передмову до якої написав мій давній приятель й старший друг св. п. Мирослав Болюх (1921-2012). Саме М. Болюх писав, що спогади А. Гралоука „З історії українців в Боснії“ належать до виняткових і рідкісних. Із прибуттям перших українських поселенців у Боснії розпочалася організація УГКЦ, де велику допомогу надали митрополит Андрей Шептицький та єпископ Діонісій Няраді, який з 29 листопада 1938 року перебував у Хусті, тісно співпрацював з прем'єр-міністром Карпатської України о. Августином Волошином.

Разом з Владикою І. Прашком й А. Гралоуком на австралійських теренах в осередках УПСО плідно працював і церковний, політичний та громадський діяч Ю. Венгльовський (1921-

1989), який був довголітнім головою церковного Братства в Мельборні, редактором тижневика „Церква і Життя“, головою Об'єднання українських католицьких організацій й, зрештою, заступником голови УПСО.

Іншим діячем УПСО, якого я знав особисто протягом кількох років та листувався з ним був громадський, політичний, церковний й науковий діяч, професор, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, ректор УВУ в Мюнхені М. Лабунька (1927-2003), який був нагороджений церковним орденом св. Григорія Великого, грамоту до якого підписав Папа Римський Іоанн Павло II (1997).

Я також зустрічався в Мюнхені й згодом листувався з активним членом УПСО українським співаком, бандуристом, музикознавцем і вояком Б. Шарком (1920-2013), який після війни вивчав правничо-економічні науки в УВУ.

29 травня 2022 року в Мельборні відійшов у вічність А. Гралоук, який був чоловім діячем УПСО, правдивим українським патріотом й прикладом доброго християнина.

УПСО було створено на з'їзді у Вашингтоні 28-29 грудня 1974 року, а на сьогоднішній день майже припинило своє існування. До складу УПСО входили крайові українські патріархальні товариства США, Бельгії, Німеччини й Франції, ради й об'єднання Канади та Великої Британії, крайові об'єднання католицьких організацій Австралії й Аргентини та деякі католицькі організації (академічна „Обнова“, Союз братств і сестрицтв в Америці та інші). УПСО відбуло чотири (до 1982 року) програмові конгреси мирян, було співвидавцем місячника „Патріархат“ та видавцем „Бібліотеки мирянина“.

Олександр Панченко – доктор права, приват-доцент Українського вільного університету (Мюнхен), адвокат з Лохвиці Полтавської області.

Почали Всеукраїнський фестиваль Різдвяних піснеспівів

Олексій Костюченко

У Національному університеті „Острозька академія“ з 25 грудня до 19 січня відбувається XVIII Всеукраїнський онлайн-фестиваль Різдвяних піснеспівів із міжнародною участю.

Впродовж останніх трьох років Фестиваль Різдвяних піснеспівів на базі храму преподобного Федора Острозького відбувається онлайн. Але це не применшує ні значення, ні піднесеності, ні масовості цього дійства. Цьогоріч фестиваль відбувається 18-ий раз. До участі організатори запрошують світські й духовні дитячі, шкільні, студентські; аматорські й професійні творчі колективи,

хори й ансамблі, а також індивідуальних виконавців з усієї України (вікових обмежень немає), інших країн світу, які прагнуть долучитися до збереження й примноження Різдвяних традицій.

„Наразі вже є 52 учасники з восьми областей України. Фестиваль приймає заявки до 12 січня“, – повідомила член оргкомітету, художній керівник проекту „Різдвяні піснеспіви“ Юлія Гефтер.

Заявку (текст) і відео (посилання на відео-файл на YouTube-канал) на участь у Фестивалі необхідно подати до 12 січня 2023 року включно одним листом на e-mail: christmassongsostroh@gmail.com.

Конференція трудового колективу

Олексій Костюченко

У Національному університеті „Острозька академія“ 22 грудня 2022 року відбулася конференція трудового колективу. Традиційно підвели підсумки року, обговорили досягнення й окреслили виклики та перспективи розвитку.

Ректор університету Герой України Ігор Пасічник зазначив, що у 2022 році університет посів друге місце з 17 українських вишніх шкіл, які представлені у цьогорічному світовому рейтингу університетів IU Green Metric 2022, і загалом 284 місце у світі, піднявшись на понад 100 позицій

у порівнянні з 2021 роком. Також академія потрапила на онлайн-платформі Google Arts&Culture – „Україна поруч“, який реалізується Google спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України.

У 2022 році університет підписав 11 угод про співпрацю з закордонними партнерами (Таджикистан, Республіка Польща, Малайзія, Чеська республіка, Індонезія, США). Станом на грудень 2022 року підписано 64 угоди про співробітництво з освітніми та науковими установами світу.

(Закінчення на стор. 14)



Патріарх Мирослав кардинал Любачівський в Австралії у 1986 році.



DNIPRO LLC.

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ
ТА КОНТЕЙНЕРИ
В УКРАЇНУ

Туристичні послуги: авіаквитки в Україну та інші країни • Пересилка пакунків, автомобілів та контейнерів в Україну та інші країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки

ROSELLE, NJ
645 W 1st Ave.
Tel.: 908-241-2190
888-336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave.
Tel.: 973-916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: 215-969-4986
215-728-6040

НОВИНИ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Архиєпископ Тімоті Броліо відвідав УКУ



Перший проректор УКУ Тарас Добко, архиєпископ Тімоті Броліо та проректорка зі стратегічного розвитку Софія Опацька. (Фото: УКУ)

27-28 грудня 2022 року до України з візитою приїхав Архиєпископ Тімоті Броліо, який очолює військо-ве капеланство у США та є президентом Конференції католицьких єпископів США.

„Можливо, в Україні ви цього не бачите, але сьогодні українці несуть усьому світові велику надію! Ваша нація об'єдналася і відповіла на це несправедливе вторгнення росії. У вашій відсічі ми бачимо надію на майбутнє“, – заявив Т. Броліо, відвідуючи Український католицький університет.

28 грудня разом із отцем-ректором Богданом Прахом Т. Броліо відвідав Гарнізонний храм святих апостолів Петра і Павла, де зустрівся з

українськими військовими капеланами.

Архиєпископ Т. Броліо разом із Владикою Володимиром Груцюю у гарнізонному храмі співслужили під час Чину похорону трьох українських воїнів, які загинули на війні проти російського окупанта. У Львові прощалися з Борисом Яковлевим, Сергієм Федоровим та Романом Легким.

У своєму слові під час похорону архиєпископ висловив співчуття сім'ям, родинам і друзям загиблих.

Т. Броліо також поділився з капеланами історією візиту в госпіталь у Латвії, де він зустрівся з кількома українськими військовими, які там проходять реабілітацію.

Відділ інформації УКУ

Президент Зеленський зустрівся з ректором УКУ о. Богданом Прахом



Президент України Володимир Зеленський з ректором УКУ о. Богданом Прахом. (Фото: УКУ)

ЛьВІВ. – 11 січня з неофіційною візитою Український католицький університет (УКУЦ) відвідав Президент України Володимир Зеленський, який зустрівся з ректором УКУ о. Богданом Прахом.

Під час зустрічі з президентом отець-ректор розповів, у чому секрет успіху університету, який розбудував велику мережу благодійників по всьому світу, та про те, чому кілька років поспіль УКУ очолює рейтинг

вступників. Він також розповів, що на фронті зараз воює чимало студентів, викладачів та випускників УКУ. На жаль, 13 героїв зі спільноти УКУ загинули у боях з російськими окупантами. Також з початку повномасштабного вторгнення Росії університет організував волонтерський центр, який зібрав уже понад 6 млн. дол. для допомоги Україні в час війни.

Пресслужба УКУ

Підписали договір про співпрацю



Отець Юрій Щурко, Владика Венедикт, отець-ректор Богдан Прах. (Фото: УКУ)

Український католицький університет (УКУ) на чолі з ректором о. Богданом Прахом спільно з деканом Філософсько-богословського факультету о. Юрієм Щурком 5 січня підписали договір про співпрацю з правлячим архиєпископом єпархії св. Миколая у Чикаго Владикою Венедиктом (Алексійчук) задля підтримки діяльності Місійного інституту.

У межах співпраці УКУ та Місійний інститут надають можливості для обміну досвідом між викладачами УКУ та інституту через впровадження програм стажування, участі у спільних дослідницьких проєктах тощо. Також договір передбачає видання спільних сертифікатів по завершенню програми Місійного

інституту для підготовки співців, дияконів, катехитів і християнських лідерів.

Владика Венедикт Алексійчук зазначив, що Місійний інститут в Чиказькій єпархії був створений для формації мирян: „Я переконаний, що багато людей мають досвід зустрічі з Богом, але вони не знають, як передати цей досвід. Місійний інститут має три важливих напрямки: постійна формація священиків; вишкіл дияконів, дяків, катехитів і християнських лідерів; школа євангелізації, де ми, як єпархія, маємо відповідальність формувати і виховувати мирян. Для нас важливо бути з УКУ та час-

(Закінчення на стор. 14)

Історик Тімоті Еш виступив в УКУ



Історик Тімоті Еш під час лекції в УКУ. (Фото: УКУ)

ЛьВІВ. – Один із найбільш цитованих істориків сучасності Тімоті Еш прочитав відкриту лекцію в УКУ на тему „From Post-War Europe to Post-Wall Europe – and Back“. Історик проаналізував історичні події в Європі з часу Другої світової війни та до сьогоднішньої війни в центрі Європи, яку розв'язала Росія проти України. Провадив дискусію професор УКУ, історик Ярослав Грицак.

За словами Тімоті Еша, Україна

неодноразово була спусковим механізмом для змін в Європі, але повномасштабне вторгнення запустило процес, де Україна стала країною, яка сьогодні є в центрі геополітичних процесів.

Т. Еш поділився своїми думками щодо того, що потрібно Україні для перемоги та чому ця перемога є дуже важливою для Європи.

Відділ інформації УКУ

ПОДОРОЖІ

Свята в Україні



У Володимирському соборі править Патріарх Філарет.

Аскольд Лозинський

Цього року Львів був святковий, але не убраний вповні бодай настільки як зазвичай на свята. Згідно комендантського наказу ресторани працювали тільки до 21-ої год., бо треба ще службовцям доїхати додому. Біля Галицького базару продавали ялинки і галузки ялиць чи сосни.

Ми вирішили Свят-вечір і Різдво провести у Києві. Замовили таксівку на залізничний вокзал. Водій таксівки заслужив на окреме визнання. Він – турок зі Стамбулу. Українську мову вивчає від 24 лютого. У його таксі висить напис, що водій не розуміє мови окупантів. Теж висять написи, як можна допомагати ЗСУ, куди звертатися, щоб жертвувати кров для

поранених.

У нашому вагоні у потязі зустріли студентку з Києва, яка робитиме докторат в Українському католицькому університеті у Львові, а також юриста та інженера в одній особі з Чернігова, в якого російська мати, народжений він у Росії і допомагає Україні в її захисті. Моя категоричність щодо росіян трохи змінилась. Ось дійсно добрий росіянин. Росіяни можуть стати нормальними, коли усунути імперську культуру.

Свят-вечір провели у давніх друзів недалеко від центру. Здебільшого прислухалися до їхніх спостережень та переживань. Спожили понад два-надцять страв.

Київ убраний також менш святково ніж звичайно. Повсюди – ознаки війни та ракетних ударів. Накриті пам'ятники Шевченкові та Грушевському біля університету вказують, що час – не пересічний. Однак дух Різдва відчувається.

Цьогорічне Різдво у Києві має історичне значення. Лаврі нарешті повернено духовність. Відбувається відправа Митрополита Православної церкви України Епіфанія у Успенському соборі на території Києво-Печерської лаври. Крім духовенства ПЦУ та мирян, кружляють тут також чимало агентів, між ними і попи тієї структури, яка уже в часі війни “молилася” за Росію.

Я вирішив піти до найближчого для мене храму – Володимирського собору. Церква – вщерть наповнена. Править у гурті своїх співслужбовців Патріарх Філарет. Він не створює враження свого віку. Протягом служби постійно лунають молитви за Україну, її збройні сили та народ.

Місійним інститутом Чиказької єпархії УГКЦ є продовженням служіння УКУ українській Церкві в Америці, зокрема українській діаспорі в Чикаго, яка тоді відгукнулася на ініціативу Патріарха і продовжує підтримувати діяльність УКУ у Львові.

Під час підписання договору ректор УКУ вручив владі Венедиктові у подарунок підбірку богословських книг для бібліотеки Місійного інституту в Чикаго.

Відділ інформації УКУ

Товсте – райський куточок західної України



Греко-католицька церква в Товстому, збудована Яном Сас-Зубрицьким.

Олександр Толпигін

Якщо їхати із Заліщиків на Чортків, то через 22 кілометри потрапимо в селище Товсте. Перша письмова згадка про це селище відноситься до 1449 року. Вже у 1469 році містечко отримало Магдебурзьке право. Тоді шляхтичі Шафранські спорудили тут дерев'яний замок, який проіснував до середини 19-го століття.

У 1549 році староста містечка Ходоровський отримав привілей проводити ярмарки, податок від яких йшов на підтримання укріплень міста. Прибутки від ярмарків дозволили у 16-му столітті спорудити кам'яний замок.

У 1579-1594 роках старостою Товстого був батько Богдана Хмельницького – Михайло Хмельницький.

Під час Визвольної війни українського народу фортецю захопили козаки Богдана Хмельницького.

У 1672 році містечко увійшло до складу Туреччини. Османська окупація закінчилась через 11 років завдяки звиязі Яна III Собеського. На жаль, від кам'яного замку довгий час зберігалась лише надбрамна вежа, але й вона загинула під час Першої світової війни в 1915 році.

Згідно з оповідями, у першій половині 18 століття в містечковій синагозі працював знаменитий

єврейський містик – творець хасидизму Ізраель бен Елєзер, більш відомий під іменем Бааль Шем Тов.

У 1860 році в містечку народився Ян Сас-Зубрицький – визначний архітектор і професор Львівської Політехники, який спорудив за своє творче життя 125 костелів і понад 20 церков і синагог.

З пам'яток Товстого найцікавішими є костел і церква запроєктовані цим майстром. На головній вулиці стоїть церква св. Михаїла, яка була споруджена в 1912-1939 роках в українському неовізантійському стилі. Є то монументальна святиня, споруджена архітектором Яном Сас-Зубрицьким після відвідання Константинополя.

Серед місцевих пам'яток виділяються ратуша, споруджена в 1929 році, український народний дім, в якому тепер розташований історичний музей, а також палац Слоневських, споруджений у 18-му столітті.

У містечку також зберігся великий єврейський цвинтар. Під час Другої світової війни фашисти знищили багато місцевих мешканців. У 1990 році встановлено пам'ятник на згадку про невинно замучених євреїв.

Сьогодні Товсте – це місце, де дбайливо зберігаються традиції і мирно живуть люди різних національностей.

Відбулася конференція...

(Закінчення зі стор. 12)

Острозька академія є членом Європейської асоціації університетів, Консорціуму українських університетів та Варшавського університету, Східноєвропейської мережі університетів, Міжнародного консорціуму університетів тощо. Студенти та викладачі університету є активними учасниками програм академічної мобільності, зокрема Еразмус+.

Щодо виховної роботи в Острозькій академії, то у 2022 році вона здійснювалася в умовах воєнного стану, а це відповідно вплинуло на її форми. Із перших днів війни в академії створено загін інформаційної протидії, який активно працює в соцмережах, а також волонтерський центр.

Університет постійно допомагає вимушено переміщеним особам, зокрема забезпечуючи безкоштовне проживання в гуртожитках, безко-

штовне харчування, засоби гігієни, продукти, ліки.

Про свою роботу звітували директорка Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та національної безпеки Ольга Балацька, декан факультету романо-германських мов Інна Ковальчук, директор Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Сергій Іщук, декан економічного факультету Олександр Новоселецький та директор Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Максим Карповець.

Помічниця ректора зі стратегічного розвитку та забезпечення якості освіти Марія Матвійчук звітувала щодо питань якості освіти.

На конференції ухвалили цілі у сфері якості освіти, серед яких – забезпечення стійкості університету в умовах соціально-економічних невизначеностей, інтернаціоналізація освітньо-наукового процесу та реалізація соціальної місії університету.

Підписали договір...

(Закінчення зі стор. 13)

тиною УКУ, адже університет має величезний досвід в науковій і освітній діяльності. Цей договір – лише початок співпраці”.

8 грудня 1973 року Патріарх Йосиф Сліпий, дбаючи про освіту і розвиток науки для українців, після створення УКУ в Римі, заснував Філію УКУ в Чикаго. Співпраця УКУ з

НОВІ ВИДАННЯ

Книга про злочин без покарання

Микола Дупляк

Eugeniusz Miśło. *Obóz "Jaworzno. Zbrodnia nieukarana. Ukraińcy i polacy w Centralnym obozie pracy Jaworzno. (1947– 1949)".* Archiwum Ukraińskie, Jesionowo, 2022. 1,016 стор.

Монументальну публікацію д-ра Євгена Місїла про польський концтабір "Явожно" треба привітати з відкритими руками. Хоч про це місце злочину з різних причин знав чи не кожен українець у Польщі, за комуністичної влади про нього не можна було говорити й писати, подібно як в Україні не можна було говорити про Голодомор. Згодом про Явожно писали різні автори. Можливість вшанувати жертв концтабору настала після падіння комуністичного режиму в Польщі. Перше урочисте Богослуження в Явожні для вшанування замучених тут українців відбулося 27 вересня 1992 року в присутності родин закатованих і колишніх в'язнів концтабору. Про це подбало Об'єднання українців у Польщі. Ця традиція продовжується досі. 23 травня 1998 року з пошаною до жертв концтабору, замучених в 1943-1956 роках, в Явожні відкрили пам'ятник у присутності Президентів Польщі та України – Александра Кваснєвського й Леоніда Кучми та інших державних достойників. З цієї нагоди Прем'єр Польщі Єжи Бузек сказав: "Недалеко ледве остиглих крематоріїв Освенціма і Бжезінки, кати, які привласнили собі право діяти в імені польської держави, творили новий концентраційний табір, жертвами якого за понад десять років стали поляки, українці та німці".

Проект пам'ятника виготовив Богдан Боберський. Біля нього тепер щороку вшановують жертв ненависти та насильства. До цього шляхетного діла прислужився й автор рецензованої публікації.

Прискіпливий дослідник, яким виявився автор цієї книги, пише, що, всупереч твердженням, пам'ятник жертвам, яких немов собак закопували без трун, не стоїть на місці їхнього вічного спочинку, а таборовий цвинтар, на якому в безіменних ямах закопали понад 4,000 німців, сілезців і понад 162 українців, знаходиться в іншому місці – кількост метрів далі. Чому ж тоді впродовж багатьох років влада говорила родинам жертв, що саме тут є гроби їхніх родичів? Чому прокурори Комісії переслідування злочинів проти польського народу в Катовіцах під час слідства, що тривало майже 15 років, не встановили правдивого місця злочину на жертвах концентраційного табору? Тим більше, що в Явожні та біля Явожна живе чимало в'язнів і вартівних табору. Чому не подбано про опіку над цвинтарем, як одного з найцінніших доказів у справі здійснених злочинів? Чому не здійснено ексгумації жертв злочину? Подібних питань можна ставити більше...

Вдумливий читач напевно питає, хто ж цей прискіпливий дослідник, що так багато знає? Тож дозвольте написати дещо про нього. Євген Місїло – талановитий дослідник минулого українців у Польщі та полі-

тики польських урядів у XX ст., народився на польському засланні на Ольштинщині, але його батьки (обоє з польсько-українських родин) походять з Ярославського повіту на Закерзонні. Під час і після студій був активним співтворцем українського студентського руху в Польщі, редактором кількох публікацій. Понад 10 років працював у Польській академії наук (ПАН). У 1990 році створив центр документації польсько-української проблематики – Український архів. Д-р Є. Місїло – автор і співавтор багатьох книжкових публікацій та десятків статей, присвячених історії українців у Польщі, українському підпіллю, комуністичним репресіям, УГКЦ і жертвам польсько-українського конфлікту. Окрім Польщі, публікації Є. Місїла з'явилися в Україні, Німеччині, США та в Канаді. Можна сумніватися, чи хтось у Польщі написав більше про польсько-українські відносини, як автор рецензованої публікації.

Є. Місїло зізнається, що пише з пошани до правди, з любови до історії. Більшу частину свого життя присвятив документуванню історії українців у Польщі; пошукам матеріалів у досі засекречених архівах; нагромаджував і публікував спогади свідків історії, зберігав від забуття імена членів українських підпільних організацій; тих, що загинули і тих, кого засудили до смертної кари в комуністичних тюрмах Польщі. Автор відновлював пам'ять про українців і поляків, запроторених у концентраційному таборі в Явожні та в інших польських катівнях після Другої світової війни. З цього приводу польський вчений проф. Анджей Пачковський з Інституту політичних студій ПАН написав: "Д-р Євген Місїло – один із найкращих експертів історії України та українців і польсько-українських відносин у XX столітті. Його джерельні публікації прекрасно підготовлені".

Офіційна назва концтабору в Явожні була така: "Центральний табір праці". Насправді це була центральна катівня. Під час Другої світової війни німці влаштували тут філію концентраційного табору Авшвіц (поль. Освенцім) – Біркенау. Польська комуністична влада використала таборові бараки ще до капітуляції Німеччини. Спочатку запроторювали там сілезців, німців і німецьких полонених, а також членів польського збройного протикомуністичного підпілля, а від 1949 до 1950 року – польських малолітніх злочинців.

Рецензована публікація – книга пам'яті українцям і полякам, яких мучили або замучили в цьому понімецькому концтаборі в 1947-1949 роках у висліді злочинної військової операції "Вісла" під приводом співпраці українського населення з Українською повстанською армією. Концтабір у Явожні став місцем мартирології українців. Тут над ними несамоовито знущалися і мучили польські вартівні, "капо" та службовці комуністичних органів безпеки, які виснажували їх голодом, биттям і принижуванням їхньої національної гідності.

Автор поставив перед собою

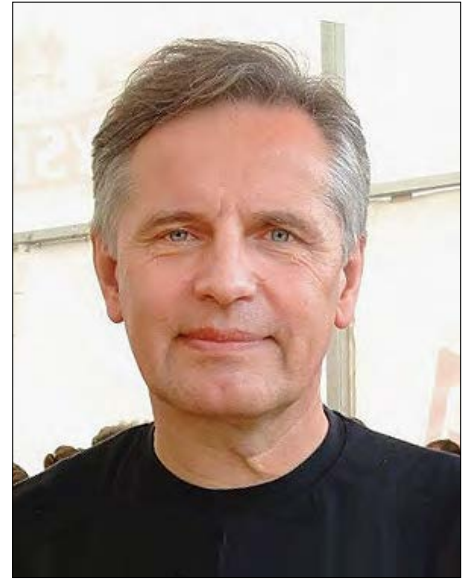
завдання дослідити, хто ж були ув'язнені за дротами концтабору, звідки родом, якого віку, якої професії та як їх звали. Хотів відповісти на питання скільки їх було, коли і чому закатували, замучили голодом, щоб у висліді споневіряні, голі тіла кинути до безіменних ям, викопаних поблизу на таборовому цвинтарі в лісі "під соснами", по яких досі не залишилося навіть сліду. Тим, хто пережив таборіві страхіття, заборонено про це говорити. Похоронивши знівечені тіла, влада бажала затерти сліди цього злочину.

Д-р Є. Місїло бажав віднайти прізвища злочинців, сторожів, "капо", слідчих Уряду безпеки, суддів і катів, що виконували вироки смерті. Із поставленим перед собою завданням впорався знаменито – наскільки йому вдалося роздобути бажані інформації. З накопиченого впродовж багатьох років матеріалу підготував три книги. На рецензовану публікацію склались біографічні замітки 3,871 в'язня, які попали до концтабору під час операції "Вісла". Прізвища запроторених опубліковано в географічному порядку – за воєводствами, повітами й місцевостями, в яких ув'язнені жили до часу виселення або запроторення до Явожна. Це дозволить родичам і нащадкам в'язнів знайти про них бажані інформації, а дослідникам відкрити повніший образ репресій супроти українців у Польщі після Другої світової війни на Закерзонні.

Чимало місця й уваги автор присвятив описові віднайдених в архівах джерел, з яких використав бажані інформації. Це була таки наполеглива й велика праця дослідника, бо не всі матеріали збереглися; деякі доцільно знищено, інші загубилися, а ще інші перенесено в інші місця збереження. Як пише автор цієї публікації, прізвища слідчих, з малими винятками, досі були практично незнані. Їхні злочинні дії ніколи не були засуджені, а жертви їхнього злочину ніколи не дочекалися реабілітації та справедливості.

Табір у Явожні був найбільшим концтабором у післявоєнній Польщі, але не самотнім. Оцінюють, що тоді в Польщі існувало найменше 570 таборів різної величини і різного призначення. Комуністична влада постійно замовчувала наявність концтаборів у Польщі. Перекопувала в цьому й інші держави. Коли 1993 року ми з групою представників американського суду в Скрентоні, Пенсильванія, відвідували гітлерівський концтабір в Освенцімі, я говорив їм про сусідній польський концтабір у Явожні, в якому після війни мучили українців, але вони не могли цьому повірити.

Перший транспорт з 17 українськими в'язнями прибув до Явожна 9 травня 1947 року. За дроти концтабору загнали близько 4,000 осіб – українців, поляків і понад 800 жінок і дітей. Ув'язнення у концтаборі цивільних українців і застосовані проти них тортури, смерть десятків осіб у висліді виснаження, голоду, хворіб, насильства і биття, створили з Явожна один із трагічних символів польської післявоєнної політики



Д-р Євген Місїло

супроти непольського населення, – підсумовує автор.

Ув'язнення українського цивільного населення у Явожно пов'язане з рішенням Польської партії робітничої від 29 березня 1947 року про цілковите і примусове переселення (у тому й мішаних українсько-польських родин) під приводом ліквідації УПА і ОУН на польські понімецькі землі з метою швидкої колонізації та винародовлення, мовляв, Польща має бути лише однонаціональною державою, а при цьому з фізичним знищенням українського збройного підпілля і цивільних структур ОУН. Автор пише, що рішення про створення концтабору для підозрілих українців прийнято п'ять днів перед початком операції "Вісла". Здійснення такої операції під конвоем війська й міліції за загонів безпеки мало всі ознаки депортації, а не переселення. Людей, яких не змогли насильно депортувати в попередніх роках до радянської України, тепер за дві години викинули з рідних хат, везли у незнане як злочинців і розселили по кілька родин на великих просторах поміж польським населенням без права повернутися додому. Засоби масової інформації повідомляли, що везуть страшних українських злочинців. Над ними встановлено поліційний нагляд. Майже 10 років українцям довелося жити у жахливих умовах без рідної книжки, школи та церкви, без рідного друкованого слова. Тих, хто всупереч забороні повернувся до рідної хати, щоб узяти щось необхідне з собою; на рідне поле, щоб зібрати посіяне ними збіжжя, місцева міліція арештувала, передавала „убекам“, а ті запроторювали їх до Явожна.

Зловлених партизанів УПА катували в різних тюрмах, а згодом у концтаборі Явожно. Остання група 112 полонених українців прибула до Явожна 22 травня 1948 року з Кошиць, що на Словаччині. Це були полонені на Чехословаччині вояки УПА і члени цивільної сітки ОУН. Автор наводить точну статистику арештованих у поодиноких повітах і змальовує погані умови, в яких терпіли запроторені до концтабору. В Явожні запроторено точно 3,936 осіб української національності, в тому 823 жінки та кільканадцять дітей.

Найбільше в'язнів було з Ряшівського воєводства – 2,726, які до часу арешту жили в 473 місцевостях на терені 13 повітів. З Люблинського

(Закінчення на стор. 17)

РЕЦЕНЗІЯ

Як ми жили

Василь Горбатюк

Лев Хмельковський. "Як ми жили". Спогади про Головчинецький спеціальний дитячий будинок ім. Сталіна. Київ. Смолоскип, 2012. 72 стор.

Книга спогадів Лева Хмельковського (США) „Як ми жили“ розповідає про шкільні роки автора, коли він перебував у спеціальному дитячому будинку ім. Сталіна в с. Головчинці поблизу Летичева (тепер Хмельницького району Хмельницької області). Спогади подають важливі деталі із життя вихованців дитбудинку в 1940-1959 роки, розкривають ставлення комуністичного тоталітарного режиму до дітей, позбавлених батьківського дому.

Все більше й більше так званих „білих плям“ в історії українського народу відкривається нам від часу постанови незалежної української держави, все глибше і зриміше пізнаємо ми нашу минувшину. І вагома частка в цьому процесі належить меморіальній літературі – спогадам, щоденникам, листам тощо. Тут можна назвати імена авторів таких книг як політичні діячі Володимир Винниченко, Сергій Єфремов, Ісак Мазепа, письменники Аркадій Любченко, Олекса Гай-Головка, Микола Руденко, Олесь Гончар, Іван Дзюба, учасники боротьби Української Повстанської Армії проти чужоземних загарбників Микола Чарторийський, Марія Савчин та сотні інших.

Для нас, мешканців Хмельницької області, особливо цікавими й цінними є спогади письменників Уласа Самчука, Григорія Костюка, Микити Годованця (останні, до речі, упорядковані та видані окремою книгою Хмельницьким обласним літературним музеєм), які частково розкривають події, що відбувалися в нашому краї. Тут, як бачимо, на жаль, перелік досить короткий. Тому не можна не порадити з виходу в світ, хоч іще десять років тому, в 2012 році, невеличкої за обсягом, але цікавої книжки спогадів Лева Хмельковського з простою назвою „Як ми жили“ – про Головчинецький спеціальний дитячий будинок ім. Сталіна в 30-ті роки минулого століття. Книга побачила світ у видавництві „Смолоскип“ (Київ).

Лев Хмельковський – письменник, публіцист, перекладач, журналіст, редактор найстарішої україномовної газети „Свобода“, що виходить у Сполучених Штатах Америки безперервно з 1893 року, орган Українського Народного Союзу.

Лев Костянтинівич народився 19 жовтня 1937 року в місті Полонному. Батько рано покинув сім'ю, мати ж, Валентина Ченцова (1912-1995)

пробувала свої сили в літературі (поезія, проза, драматургія), але в 1944 році за вірш про Україну, надрукований в українській газеті під час німецької окупації, була засуджена комуністичним режимом на десять років таборів та п'ять років заслання. Малий Левко став вихованцем дитячого будинку в Старокостянтиніві, а через кілька років, у 1948-му, його перевели до спеціального дитбудинку ім. Й. Сталіна в селі Головчинцях тоді Летичівського, тепер Хмельницького району Хмельницької області. Тут він пішов до четвертого класу. Після закінчення семирічної школи в тому ж закладі навчався в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському технікумі на бухгалтера. Після призову до армії пройшов навчання у військової школі авіомеханіків стратегічної авіації і служив механіком літаків Ту-16 і Ту-4 в Прилуках, Моздоку, Мелітополі.

Мати, повністю відбувши призначений термін покарання, після повернення з ув'язнення й заслання поселилася в Черкасах, і тому після служби в армії Лев Хмельковський у 1959-1965 роках працював механіком літака Ан-2 в цьому ж місті. Там друкував свої твори в обласній газеті „Молодь Черкащини“, контактував із поетом і журналістом Василем Симоненком. Навчався заочно у Київському університеті. З 1965 року Хмельковський працював у газеті „Черкаська правда“, але в 1974-му був звільнений з роботи і виключений з КПРС за „політичну незрілість“. Двадцять років по тому працював у науково-дослідному інституті, де створив галузевий прес-центр хемічної промисловості союзного значення. Підтримував контакти з літераторами й журналістами Польщі, які ввійшли до „Солідарності“. Разом з ними підготував і видав у Польщі дві збірки українських і польських поетів та художників-графіків, які не могли публікуватися в СРСР.

У 1986 році Лев Костянтинівич перейшов працювати головним редактором обласного радіо, яке стало демократичною трибуною в період боротьби за незалежність України. У 1996 році разом з дружиною Лесею виїхав на постійне проживання в США. Від 1998 року працює в газеті „Свобода“. З-під його пера вийшло майже два десятки книг спогадів, публіцистики, перекладів з польської мови. Серед них – видані в Україні книги „1937“, „Без матері“, „Сумна комедія“, „Незабутній СССР“, „Америка: українські зустрічі“.

„Як ми жили“ – спогади про дитинство. Але особливе – повоєнне, сирітське, колективне, де „ми“ – це вихованці Головчинецького спеціального

дитбудинку імені Й. Сталіна. Книга складається з коротеньких розділів, у центр яких, як зазначає автор передмови письменник, доктор філології, професор Володимир Поліщук, Лев Хмельковський ставить „якусь цілком побутову річ, явище, подію й навколо них розгортає нескладний сюжет-оповідь, у якому виписується певний сегмент повсякденного буття дитбудинківських дітей“. Спогади починаються конкретно з того місця, де й відбувалися події. „Дитячий будинок розташовувався в стінах старовинного православного монастиря на високому березі Південного Бугу. Від шляху, що йшов з Вінниці до Проскурова, його відділяв старий гарний ліс, котрий перетинала заглибленням давня монастирська дорога. Обабіч неї тривалий час стояли покинуті німцями потужні панцирні тягачі і танки“. Такими короткими деталями пересипана й подальша розповідь про будівлі та подвір'я дитбудинку, його працівників та мешканців села (асенізатор Козка, „сільський придурок“ Кирило, вихователька Анна Євлампіївна, яку називали Анною Лампівною), про ліс та його чари й таємниці, а ще про пошуки й крадіжки дров із нього, про монастирські сади, про будівництво гідроелектростанції силами дітей й поїздки за торфом до Деражні чи Летичева.

За короткими описами бачимо гіркоту життя малих сиріт, байдужість до них вихователів, бюрократію й формалізм у роботі закладу. Мабуть, вихованців звозили в дитбудинки з усього Радянського Союзу. Федір Ларіонов, наприклад, був з Улан-Уде, Віктор Бардаєв, а насправді, як згодом з'ясувалось, Мансур Пардаєв, з Таджикистану. Але всіх їх записали уродженцями села, причому день народження визначили один на всіх – 20 грудня. Такий запис зберігся і в документах автора спогадів.

Час від часу на сторінках книги зустрічаються способи покарання дітей за якісь провини. Наприклад, позбавлення права на перегляд кінофільму – чи не єдиної культурної розваги в дитбудинку. Втім, разом з тим, і засобу масової ідеологічної обробки глядачів, бо автор наводить такі назви кінофільмів, як „Сталінградська битва“, „Падіння Берліна“, „Партійний квиток“, „Сміливі люди“, „Червоний галстук“, „Суд народу“, „Звільнення Китаю“ та інші подібного спрямування. Або випадок, коли майбутній автор спогадів зі своїм однокласником бігли навколо спального корпусу і „налетіли на вихователя“. І негайно за цю „провину“ одержали справжнє покарання: винести вночі з напівзруйнованої війною частини будинку сімдесят нош зі щибенем. А що вже згадувати про директора дитбудинку, який мав улюблених хлопчиків серед вихованців і, як згодом з'ясував автор, не безпідставно.

У звичній для нього манері стис-

лого переказу подій Лев Хмельковський розповідає і про марні сподівання на обіцянку літнього відпочинку в дитячому таборі „Артек“ на березі моря в Криму. Не дісталось йому цієї нагороди за відмінне навчання, адже мати його в цей час відбувала ув'язнення в Сибіру. „Мені й так вихователька Анастасія Юхимівна Полуденна нагадувала, що я маю бути вдячний Батьківщині і великому Сталінові за щасливе дитинство, на яке я, звісно, не заслуговував“, – згадує автор. Після закінчення школи юнака з тієї ж причини – через матір, – одного з трьох вихованців дитбудинку, не прийняли і до Київського електро-механічного технікуму залізничного транспорту, де насправді під прикриттям цією назвою навчали авіаційних фахівців.

Семирічна школа, звична для того часу, розміщала на території закладу, але вчителі та директор школи не належали до посадових працівників дитбудинку. Разом з вихованцями дитбудинку навчалися й діти з Головчинець, бо село не мало своєї окремої школи. Звичайно, життя сільських дітей відрізнялося від побуту сиріт. Для вихованців будинку, наприклад, справжнім дивом були крашанки, які сільські діти приносили до школи.

Оповідючи про життя у дитбудинку, автор не вдається до емоцій. Пише про події, факти коротко, стримано. І вже уява читача домальовує ці сухуваті картини і сцени – сирі й похмурі, з ріденькими проблисками світла, радості. Та чи можна назвати радістю те, що черговому по кухні відкривалася можливість обгризти кістки, витягнуті кухарем із загального казана, і потім кілька днів почуватися недужим? Хіба що просвіток у нужденному побуті давало спілкування з природою, читання книг... Та й це потрібно було здобути всупереч правилам і режиму, що панували в закладі для безбатьківців.

„Як ми жили“ – таку просту, буденну назву дав своїй книжці Лев Хмельковський. Його спомини – це своєрідний присуд жорстокій комуністичній „теорії і практиці“, присуд, на який автор здобув право далеко не завжди прихильними до нього обставинами життя, – зазначає у своїй передмові до книги Володимир Поліщук. І додає, що автор „висновує прямим текстом і підтекстом, що так ми не мали жити, не можемо жити і не будемо жити...“.

Чому так жили і чому не можна так жити – це основне, що може винести читач із книги спогадів Лева Хмельковського. А ще – пізнати невелику, „дитячу“, але історію із минулої нашої країни. Для мене, автора цього короткого дослідження, це було важливо. Бо це ж дуже близькі місцини до села, де я народився і виріс. Ба більше, деякі вихователі, про яких йшлося в спогадах, через якихось років п'ятнадцять виявилися педагогами школи у моєму рідному селі і виховували мене та моїх ровесників. Гіркий смутковикликав у моїй душі їхній попередній „педагогічний досвід“, який відкрився зі сторінок книги спогадів „Як ми жили“.

М. Хмельницький



ХРИСТИНА БРОДИН
Ліцензований Продавець
Страховання Життя
CHRISTINE BRODYN
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.
Springfield, NJ 07081
Tel.: 973-376-1347



ЕВГЕН
ОЩІСЛАВСЬКИЙ
Ліцензований продавець
страховання життя
Ukrainian National Assn., Inc.

Tel.: 480-207-7070
e-mail: eugenemaria1968@gmail.com

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки,
тканина до вишивання, рушники,
коралі, пояси, кераміка, різьба
89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: 212-473-3550

Всеукраїнська конференція про Голодомор

Георгій Лук'ячук

ОДЕСА. – До 90-их роковин Голодомору 1932-1933 років відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю “Голодомор-геноцид як чинник руйнації традиційної культури українців”. Конференцію організувала Одеська національна наукова бібліотека за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Інституту історії України НАН України.

Уже кілька років поспіль Інститут журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка напередодні днів вшанування жертв Голодоморів в Україні відзначає журналістів і науковців – дослідників Голодоморів – відзнакою “Медаль Гарета Джонса. Правда і честь”, заснованою в пам'ять про відомого валлійського журналіста, який першим відкрив світові очі на трагічні події в Україні. Напередодні стали відомі

імена лавреатів 2022 року. За сприяння відновленню історичної правди про трагічні сторінки минулого України авторитетною відзнакою нагороджені Володимир Василенко – український правознавець-міжнародник, Надзвичайний і Повноважний Посол України, доктор юридичних наук, професор, представник України в Раді ООН із прав людини (2006-2010); Володимир-Юрій Данилів (1921– 2002) – канадський адвокат, ініціатор створення Міжнародної комісії юристів у справі Голодомору (посмертно); Володимир Маняк (1934-1992) та Лідія Коваленко-Маняк (1936-1993) – подружжя публіцистів, громадські діячі, дослідники Голодоморів в Україні, лавреати Державної премії України ім. Тараса Шевченка (посмертно); Павло Смовж – журналіст, редактор газети “Трибуна праці” (Іванків на Київщині), автор дослідження “Треба пам'ятати й горе. Голодомор 1932-1933 рр. на Київському Поліссі: спо-



Відзначення 90-річчя трагедії біля першого пам'ятника жертвам Голодомору-геноциду на Київщині.

гади очевидців, цифри і факти”; Джекоб Сундберг – професор міжнародного права Стокгольмського уні-

верситету (Швеція), голова Міжнародної комісії юристів у справі Голодомору (1988).

Книга про злочин...

(Закінчення зі стор. 15)

воеводства в таборі були 854 особи з 162 місцевостей в шести повітах. З Краківського забороторено 160 осіб з 33 місцевостей у двох повітах і з міста Краків. Меншу кількість в'язнів привезли з інших воеводств. Згідно зі статистикою, яку наводить автор рецензованої книги, у концтаборі Явожно було 21 вчителів, два лікарі, аптекар, два інженери, керівник копальні нафти, фіякри з Криниць та Гданська, актори театру з Чесанова; кільканадцять колишніх вояків Польського війська та ветерани Червоної армії; були й колишні в'язні гітлерівських концтаборів і польського санаційного концтабору Береза Картузька та кільканадцять лемків – в'язнів австрійського концтабору Талергоф. За дрютами Явожна було й 27 священників – 22 греко-католицьких і п'ять православних.

Основну масу забороторених у концтаборі Явожно творили українські селяни, а деколи цілі родини з жінками й дітьми.

Забороторення українців до концтабору Явожно було рішенням політичним, позбавленим правових основ. Було зовсім тайне, ніколи не опубліковане у Збірнику законів; не подано його до відома в засобах масової інформації. На практиці арештування українця і заслання до концтабору в 1947 році залежало тільки від волі командирів полків і дивізій. До табору найчастіше можна було потрапити “за співпрацю з УПА” або “за поміч УПА харчами”.

Є. Місило змальовує жалюгідну картину життя в'язнів у концтаборі Явожно. В'язні спали по двоє на триповерхових дерев'яних нарах, на голих дошках, в одязі, в якому потрапили до табору. Під час дня не можна було сидіти або лежати на нарах. Голодні, спрагнені, виснажені фізичними вправами, биттям на допитах і знущанням вартівних і “капо”, стиснені на невеликому просторі, мусили весь час стояти в зазначеному місці. Не могли також говорити, а коли ж говорили, то тільки по-польськи.

Говорити українською мовою було заборонено.

Однією з причин високої смертності серед українських в'язнів були фатальні санітарно-гігієнічні умови. Протилежно до німців, українці в таборі не могли йти до лазні, не мали рушників, не міняли білизни ані одягу, не могли ні купатися, ані випрати білизну. Люди вмирали з голоду і виснаження. Тих в'язнів, які під впливом катувань зізналися у співпраці з українським підпіллям, судив військовий суд у Кракові. Цей суд засудив разом 558 осіб, у тому 93 – до смертної кари і 465 – на довічне каторги. Між ними було 89 жінок. Від кари звільнено лише 28 осіб – майже всіх поляків, звинувачених у співпраці з УПА, яких боронили приватні адвокати та їхні родини.

Найчастіше причиною смерти в'язнів у концтаборі було брутальне биття під час слідства. Багатьох закатували вартівні або “капо”. Не стерпівши биття, молода жінка кинулась на електричні дрюти. У висліді знущань, у таборі загинули понад 162 особи, в тому п'ять жінок, троє немовлят і один греко-католицький священник. Разом число жертв українців і поляків в таборі виносить 231 осіб, а разом із замученими там німцями, сілезцями і німецькими військовополоненими – понад 6,000.

У 1990-их роках українці в Польщі домагалися від демократичного уряду відшкодувань для колишніх в'язнів концтабору, які прислужували польським жертвам комуністичних репресій, але слідство перекреслило їхні сподівання на будь-яке моральне та матеріальне відшкодування. У висліді українці і поляки – жертви сталінських репресій – залишилися єдиною категорією громадян Польщі, яку правно позбавлено права до визнання їхніх терпінь за несправедливі. Влада незалежної та демократичної Польщі, яка після 1989 року засудила гітлерівські та сталінські злочини, досі противиться визнанню українців і поляків, ув'язнених у Явожні під час операції “Вісла”, за жертв комуністичних злочинів і жертв проти людськості. Така дійсність підтверджує слушність

автора, висловлену в назві книжки: злочин непокараний.

Про те, як важко українцям в Польщі добиватися правди та справедливості, чи не найкраще знає д-р Є. Місило.

Злочинці, що кували українського селянина й інтелігента та безкарно знущалися над ним досхочу в польських тюрмах і в таборі Явожно, отримали пенсії та нагороди. Їх оправдали комуністичний і демократичний уряди, а польському громадянину українського роду таки відмовили рівного права на справедливість. Безперечно, своїм садизмом супроти українців та ще й громадян Польщі, держава не може бути горда, але й не може вічно приховувати злочину, бо, як говорить наше прислів'я, правда, як олива, все наверх виходить, навіть після 75 років.

На те, щоб дати читачам найповніший образ того, чим для українців Закерзоння був концтабір Явожно та що діялось у ньому, д-р. Є. Місило витратив дуже багато часу та багато виснажливої праці. Автор не пише про те, скільки бюрократичних перешкод треба було подолати, щоб здобути збережені матеріали.

Публікацію ілюструє і збагачує 35 копій різних документів і разом понад 660 чорно-білих світлин, майже 4,000 біографій в'язнів, збір спогадів і свідчень, що їх зібрали прокурори Інституту національної пам'яті, плян концтабору, а на зворотних сторінках книги – табло 140 світлин в'язнів Явожна. До речі, на обкладинці книжки видніє фото Михайла

Ланчука – одного з наймолодших в'язнів концтабору.

Рецензовану книгу доповнює список 112 членів українського підпілля, депортованих з в'язниці в Кошицях до концентраційного табору в Явожні. Біля кожного прізвища слідує дата і місце народження, професія і тюремний номер.

На закінчення йде подяка багатьом людям – українцям і полякам – всім, хто допоміг йому в дослідній праці й тим жертводавцям, що допомогли йому видати книжку, в тому й Посольству України в Польщі та Польсько-українсько-канадській стипендіальній фундації “Калина”.

Далі слідує індекс особовий, що охоплює прізвища всіх в'язнів табору та числа сторінок, на яких знаходимо дані з їхньої біографії або короткі згадки про них; індекс джерел, фотографій, що публікуються у книжці. Цей індекс інформує про джерела 640 світлин і 20 копій документів з номерами сторінок у книжці. Крім того, книгу доповнюють індекс географічний та список найважливіших скорочень. Така наукова послідовність дозволить читачеві легше знайти бажані йому інформації.

Можна сподіватися, що ця книга, написана польською мовою, буде продаватися у польських книгарнях, дійде до польського читача та знайде належне їй місце в польських бібліотеках.

Книжку можна придбати в інтернеті або за телефоном: 48 607 131 306. Електронна пошта: aksjaw@gmail.com.

Відсторонили мера...

(Закінчення зі стор. 2)

Жешува. 2 липня вдруге міського голову Чернігова не випустили з України. Цього разу на міжнародну конференцію з відбудови зруйнованих міст у швейцарському Лугано.

Мера не пропустили в пункті пропуску “Краковець”. Тоді його водій поїхав сам на інший пункт “Шегині”, де його самого випустили з України. Ця історія з Tesla і лягла в основу

рішення суду на Львівщині про конфлікт інтересів: приватного – щодо вивезення машини за кордон та службового – мер дав наказ своєму службовому водію їхати в приватній справі в іншу країну. Сам він наполягає на тому, що це була ініціатива водія – вивезти автівку за кордон після того, як туди не випустили самого Атрошенка. Прикордонники, своєю чергою, посилалися на закон України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”.

„ВВС”

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Виставка перейшла в аукціон

Олександр Костирко

ЧЕРКАСИ. – 5 грудня в обласному художньому музеї відбулося відкриття виставки „Життя перемагає“, на якій було представлено 30 арт-об'єктів, створених учнями та викладачами Черкаської дитячої художньої школи ім. Данила Нарбута. На початку листопада художня школа підтримала ініціативу громадської організації „Наш батальйон“. Із захопленням діти віком від 6 до 16 років працювали над перевтіленням військових тубусів на арт-об'єкти. На військових предметах з'явилися яскраві квіти, орнаменти з символікою України, мальовничі краєвиди. Викладачі художньої школи також створили авторські розписи.

Усі твори були представлені на аукціоні, що відбувся 15 грудня, а отримані кошти спрямовані на



На виставці-авкціоні. (Фото: Олександр Костирко)

потреби Збройних сил України.

„На тубусах від танкових снарядів діти зобразили те, що болить і чого прагнуть найбільше, – зазначив голова обласної військової

адміністрації Ігор Табурець. – На благодійному аукціоні ці справді унікальні роботи знайшли своїх власників. За кошти з аукціону волонтери підсилять потрібним



оснащенням підрозділ, що зараз веде запеклі бої з росіянами під Бахмутом. Буде придбано однієї з бригад квадрокоптер та квадроцикл з причепом.

Поштові марки України продають в США

Уже давно я користуюся послугами агенції Kenmore, яка пропонує поштові марки з усього світу на двотижневий розгляд, в ході якого я можу їх придбати або повернути. Серед пропонованих держав завжди була Росія, але у січні я отримав пакет марок незалежної України і зрадів такій новачці. Вочевидь позитивна зміна викликана нападом Росії на Україну і бажанням підтримати жертву агресії.

Kenmore запропонував 20 випус-

ків марок за 1992, 1993, 1994, 1999, 2001 і 2002 роки, зокрема на честь Костомарова, Лисенка, Котляревського, Глібова, Києво-Могилянської академії.

Було б доречно підтримати цю пропозицію для поширення образу України, як і засіб українознавства для молоді. Адреса агенції: Kenmore, 119 West St., Milford NH 03055. Tel.: 800-225-5059.

Левко Хмельковський,
редактор „Свободи“

Пам'ятна монета „Соломія Крушельницька“

Георгій Лук'ячук

КИЇВ. – Національний банк 19 жовтня ввів в обіг нову пам'ятну монету „Соломія Крушельницька“ з серії „Видатні особистості України“. На аверсі монети зображена Соломія

Крушельницька в сценічному образі Аїди. На реверсі – портрет співачки та стилізоване крило метелика, який символізує один із найвідоміших її образів в опері „Мадам Баттерфляй“. Ескізи для монети створила київська художниця Олена Горбатовська.

Випустили новорічну поштову марку

КИЇВ. – „Укрпошта“ ввела в обіг та погасила штемпелем першого дня новорічну поштову марку „Переможного Нового року!“. Її тираж – 720 тис. примірників, а номінальна вартість – 12 грн. Поштовий випуск включає марковий аркуш, немаркований художній конверт „Переможного Нового року!“ і художню картку „З Різдвом!“ за ескізом Олександра Охупкіна, який у народному голосуванні посів друге місце.

На марці зображено дівчину і українського військового, яких розлучила велика війна.

Конкурсний ескіз видозмінено з урахуванням побажань учасників народного голосування: на підвіконні запалені свічки – невід'ємний атрибут року, що минає, а поле бою



Новорічна поштова марка

вкрите снігом. Її авторкою стала 11-класниця з Миколаєва Валерія Михайлова.

Укрінформ

Литовська монета присвячена Україні

Георгій Лук'ячук

Литва на знак підтримки України 7 грудня випустила в обіг колекційну срібну монету номіналом 10 євро, що присвячена боротьбі України за свою свободу та незалежність. Про це повідомив Банк Литви. Більша частина коштів, отриманих від продажу монет, піде на допомогу Україні. Допомога кожній людині, яка купує монету, становить 70 євро, загальна вартість монети – 96,80 євро. Автор-



Литовська монета

ка – українська художниця Світлана Матвієнко.

Святковий дух Різдва

Михайло Михайлинин

ТЕРНОПІЛЬ. – Незважаючи на повітряні тривоги, часті відключення електроенергії, повсюди відчується святковий дух Різдва. Тернопільські пластуни передали Вифлеємський вогонь миру в державні установи, медичні заклади, військові підрозділи, храми.

На Театральному майдані відкрили Різдвяну стаєнку з вертепом. Також тут є справжні ягнятка. Біля шопки представники влади і духовенства бажали тернополянам, вимушеним переселенцям, родинам вій-

ськових спокійних свят. Сюди завітали перші колядники, які прадавньою колядою та віншуваннями прославляли Бога і Україну.

Тернопільсько-Зборівська архієпархія УГКЦ підготувала для Збройних сил України різдвяні подарунки. Митрополит Василь Семенюк освятив та передав два позашляховики для військових, які тримають оборону на Бахмутському напрямку. Транспортні засоби придбали за пожертви церковних громад з Німеччини та Канади.

Разом з автомобілями військові капеляни доставили дрон, 100 комп-



Митрополит Василь Семенюк благословляє автомобілі для військових.

лектів термобілизни, 500 пар шкарпеток, взуття, рукавиці, шапки, куртки і святкові гостинці. Також завдяки

капеляну о. Євгенові Флисті подарунки отримали діти загиблих героїв України.

Згорів старовинний храм



Храм до і під час пожежі.

Світлана Орел

БІРКИ, Кіровоградська область. – 11 грудня в селі Бірки вщент згорів старовинний Свято-Миколаївський храм, який прослужив людям майже 200 років. За словами старости села Михайла Сергієнка, нічого з церковного майна врятувати не вдалося, все згоріло до останку. 19 грудня

тут мали відкривати також музей, де були б представлені старовинні церковні речі. Проти цього виступали прихильники Московського патріархату, бо ж храм довгий час належав до УПЦ. З отриманням Томосу релігійна громада більшістю голосів ухвалила рішення про перехід до ПЦУ і лише у квітні цього року перехід було оформлено остаточно.

Прощання у євангельській церкві



Прощання з полеглим на Майдані Слави в Смілі.

Олександр Вівчарик

СМІЛА, Черкаська область. – 4 січня в місті попрощалися із загибим у бою на Донеччині Вадимом Битяком, який сповідував віру євангельську. Він був навідником штурмового відділення штурмового взводу окремого полку спеціального призначення „Азов”, загинув 28 грудня 2022 року в запеклому бою.

Прощання рідних і близьких із загибим розпочалося у новозбудованій протестантській церкві „Блага вість”, а офіційна жалобна церемонія проходила на центральній площі

Сміли перед Будинком рад. Попрощатися з Вадимом Битяком прийшли сотні смілян, його бойові побратими.

До присутніх звернулися представники місцевої влади, а молитви у пам'ять героя піднесли військовий капелян Дмитро Мартіян і пастор церкви „Блага вість” Олександр Коваленко. В. Битяк був адміністратором церкви. За лічені дні до своєї героїчної смерті він 25 грудня розділяв радість одновітців у зв'язку з урочистим відкриттям нового приміщення церкви у Смілі. Поховали його на Алеї Слави міського цвинтаря. Відтепер йому навки 56 років.

Найкращі спортсменці 2022 року

КИЇВ. – Укрінформ визначив п'ятірку українських спортсменів і спортсменок 2022 року, які найбільше прославили Україну. Першим став 34-річний миколаївський фрістайліст Олександра Абраменко, який найбільше постояв за честь України на Олімпійських іграх у Китаї.

Боксер Олександр Усик у суперважкій категорії 2022 року в поєдинку-реванші удруге переміг британця Ентоні Джошуа і захистив чемпіонські титули.

У 2022 році стрибунка у висоту Ярослава Магучіх з Дніпра виграла

чемпіонат світу та чемпіонат Європи у приміщеннях. А на світовому чемпіонаті просто неба у Юджині (США) була удостоєна срібною медаллю.

Марта Федіна – призерка Олімпійських ігор у Токіо, чемпіонатів світу та Європи з артистичного плавання.

Людмила Лузан – дворазова призерка Олімпійських ігор у Токіо з веслування на каное, які пройшли у серпні 2021 року. Нинішнього року вона виграла кілька золотих медалей світових та Європейських чемпіонатів, зокрема у Галіфаксі (Канада), у Познані.

UNION FUNERAL HOME LYTWYN & GRILLO

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
Nicholas J. Grillo, Manager

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА
Our services are available
anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами
на цвинтарі в С. Бавнд Бруку
і перенесенням тлінних останків
з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)
UNION, NJ 07083
908-964-4222
www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
в **BRONX, BROOKLYN,
NEW YORK** і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009

(212) 674-2568



2-ий Курінь УПС „Ті, що греблі рвуть”
ділиться сумною вісткою, що з волі Всевишнього
відійшла на Вічну Ватру
в середу, 21 грудня 2022 року,
членкиня нашого куреня

св. п.

пл. сен. Світлана Луцька Андрушків

новацька виховниця,
член булав новацьких таборів на Вовчій Тропі,
член редакційної колегії „Готуйсь”,
бібліотекарка у міській бібліотеці Нью-Йорку
а відтак – у Канцелярії НТШ в Нью-Йорку.

Похорон відбувся 4 січня 2023 року
на цвинтарі св. Андрія у С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

Родині Покійної складаємо щирі співчуття.
Просимо про молитви за душу покійної.

Вічна їй пам'ять!

Курінний Провід



MONUMENTS

Oblast Memorials Co.

PO Box 746, Chester, NY 10918
Tel : 845-469-4247

Custom Designed Quality Monuments

Serving NY/NJ/CT Cemeteries
e-mail: oblastmemorialsco@gmail.com
web site: www.oblastmemorials.com
BILIGUAL HOME APPOINTMENTS

KULINSKI MEMORIALS

809 SOUTH MAIN STREET • MANVILLE, NJ 08835

Tel. 800-458-5467 • 908-722-3130 • Fax 908-253-0027
KulinskiMemorials@msn.com • KulinskiMemorials.com



- Служить українській громаді понад 60 років
- Понад 40 кольорів граніту до вибору
- Гравюри на замовлення
- Консультації вдома за домовленням
- Обслуговує клієнтів у трьох штатах (NJ, NY, PA)
- 5 хвилин від Українського цвинтаря св. Андрія у С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

ШУКАЄТЕ НАЙКРАЩІ ДИВІДЕНДИ?

Члени СУМА заробляють

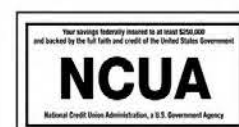
(As of 12/16/22)	Dividend	APY Rate	Min. Bal. to Earn APY
3-Month CD *	2.00	2.02	\$1,000
6-Month CD *	3.00	3.05	\$1,000
1-Year CD *	4.25	4.34	\$1,000
2-Year CD *	4.30	4.39	\$1,000
3-Year CD *	4.35	4.44	\$1,000
4-Year CD *	4.40	4.50	\$1,000
5-Year CD *	4.50	4.60	\$1,000
Money Market	2.25	2.28	\$50
Up to \$49,999			
Money Market	3.00	3.05	\$50
\$50,000 & Up			

* Shares and IRA Certificates with higher balances receive a bonus percentage (see website for details)
All rates are subject to change without prior notice.

Відскануйте QR для
найновішої
інформації



Зателефонуйте нам або
надішліть SMS
914.220.4900
або надішліть нам електронний
лист на адресу
memberservice@sumafcu.org



Main Office:
125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
P: 914.220.4900
F: 914.220.4090

Spring Valley, NY branch:
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
P: 845.356.0087
F: 845.356.5335

Stamford, CT branch:
125 39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
P: 203.969.0498
F: 203.316.8246

New Haven, CT branch:
555 George St.
New Haven, CT 06511
P: 203.785.8805
F: 203.785.8677

www.sumafcu.org